एकात्मिक व द्विभाषिक

(Integrated and Bilingual)

बालभारती

इयत्ता पहिली भाग–४

Standard One Part-4

(मराठी माध्यम)

विनामूल्य वितरणासाठी

शासन निर्णय क्रमांक : अभ्यास–२११६/(प्र.क्र.४३/१६) एसडी–४ दिनांक २५.४.२०१६ अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या समन्वय समितीच्या दिनांक २९.०६.२०२१ रोजीच्या बैठकीमध्ये हे पाठ्यपुस्तक सन २०२१–२२ या शैक्षणिक वर्षापासून निर्धारित करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

एकात्मिक व द्विभाषिक

(Integrated and Bilingual)

बालभारती

इयत्ता पहिली भाग–४

Standard One Part-4

(मराठी माध्यम)

समग्र शिक्षा

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे – ४११ ००४.

प्रथमावृत्ती : २०२१
सुधारित आवृत्ती : २०२२

© महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे – ४११ ००४.

या पुस्तकाचे सर्व हक्क महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळाकडे राहतील. या पुस्तकातील कोणताही भाग संचालक, महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ यांच्या लेखी परवानगीशिवाय उद्‌धृत करता येणार नाही.

संपादन सदस्य

श्री. रविकिरण जाधव
श्रीमती सविता वायळ
श्रीमती उज्ज्वला गोडबोले
श्री. संतोष पवार
डॉ. संदीप निकम
श्रीमती तरुबेन पोपट
डॉ. किरण धांडे
श्रीमती सुवर्णा पवार
श्रीमती अनुराधा चव्हाण
डॉ. अजयकुमार लोळगे

मुखपृष्ठ

घनश्याम देशमुख

चित्रकार

मयुरा डफळ
मृणाल देशपांडे
श्री. मनोज पाटील
श्रीमती अश्विनी कुलकर्णी

अक्षरजुळणी

पाठ्यपुस्तक मंडळ, पुणे.

संयोजन

श्री. रविकिरण ज. जाधव
प्र. विशेषाधिकारी, कार्यानुभव

श्रीमती सविता वायळ
विशेषाधिकारी, मराठी

श्रीमती उज्ज्वला गोडबोले
प्र. विशेषाधिकारी, गणित

श्री. संतोष पवार
प्र. विशेषाधिकारी, इंग्रजी

डॉ.संदीप निकम
प्र. विशेषाधिकारी, आरोग्य व शारीरिक शिक्षण

डॉ. अजयकुमार लोळगे
विशेषाधिकारी, कार्यानुभव (सेवानिवृत्त)

निमंत्रित सदस्य

श्रीमती वीणा हावनूरकर
श्री. प्रदिप पालवे
श्रीमती मनिषा यादव
श्रीमती तेजस्विनी आळवेकर
श्रीमती वृषाली गायकवाड
श्री. संदीप वाकचौरे
श्री. अजित राक्षे
श्रीमती स्वाती ताडफळे
श्रीमती रेणू तारे
श्रीमती ज्योती बेलवले
श्री. विक्रम अडसूळ
श्रीमती ज्योत्स्ना खोजे
श्रीमती कुसुम सहाणे
श्रीमती वैशाली शेवाळे
श्री. श्रीधर नागरगोजे
श्रीमती संजीवनी पवार
श्रीमती गौरांगी सावंत
श्री. राहुल सुरवसे
श्रीमती हर्षा चव्हाण
श्रीमती मंजुषा नंदेश्वर
श्रीमती मीनाक्षी खरटमोल
श्री. गणेश कोलते
श्रीमती प्रज्ञा हळीकर
श्री. ज्ञानदेव नवसरे

तज्ज्ञ मार्गदर्शक

श्रीमती फरझाना दोहदवाला
श्रीमती तसनीम हुसेन
श्रीमती अनुजा डांडीवाला

प्रकाशक

विवेक उत्तम गोसावी
नियंत्रक,
पाठ्यपुस्तक निर्मिती मंडळ,
प्रभादेवी, मुंबई – २५.

निर्मिती

सचिन मेहता
प्र. मुख्य निर्मिती अधिकारी

नितीन वाणी
सहायक निर्मिती अधिकारी

कागद

७० जी.एस.एम. क्रिमवोव्ह

मुद्रणादेश

N/PB/2022-23/50,000

मुद्रक

M/S.

भारताचे संविधान

उद्देशिका

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडविण्याचा व त्याच्या सर्व नागरिकांस:

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक **न्याय;**
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा
व उपासना यांचे **स्वातंत्र्य;**
दर्जाची व संधीची **समानता;**

निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा
आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा
व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता
यांचे आश्वासन देणारी **बंधुता**
प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत
आज दिनांक सव्वीस नोव्हेंबर, १९४९ रोजी
यादवारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित करून स्वत:प्रत अर्पण करीत आहोत.

(The Constitution of India)

भारताचे संविधान

भाग ४ क

नागरिकांची मूलभूत कर्तव्ये

(Fundamental Duties of the Citizens)

अनुच्छेद ५१ क

मूलभूत कर्तव्ये – प्रत्येक भारतीय नागरिकाचे हे कर्तव्य असेल की त्याने –

(क) प्रत्येक नागरिकाने संविधानाचे पालन करावे. संविधानातील आदर्शांचा, राष्ट्रध्वज व राष्ट्रगीताचा आदर करावा.

(ख) स्वातंत्र्याच्या चळवळीला प्रेरणा देणाऱ्या आदर्शांचे पालन करावे.

(ग) देशाचे सार्वभौमत्व, एकता व अखंडत्व सुरक्षित ठेवण्यासाठी प्रयत्नशील असावे.

(घ) आपल्या देशाचे रक्षण करावे, देशाची सेवा करावी.

(ङ) सर्व प्रकारचे भेद विसरून एकोपा वाढवावा व बंधुत्वाची भावना जोपासावी. स्त्रियांच्या प्रतिष्ठेला कमीपणा आणतील अशा प्रथांचा त्याग करावा.

(च) आपल्या संमिश्र संस्कृतीच्या वारशाचे जतन करावे.

(छ) नैसर्गिक पर्यावरणाचे जतन करावे. सजीव प्राण्यांबद्दल दयाबुद्धी बाळगावी.

(ज) वैज्ञानिक दृष्टी, मानवतावाद आणि जिज्ञासूवृत्ती अंगी बाळगावी.

(झ) सार्वजनिक मालमत्तेचे जतन करावे. हिंसेचा त्याग करावा.

(ञ) देशाची उत्तरोत्तर प्रगती होण्यासाठी व्यक्तिगत व सामूहिक कार्यात उच्चत्वाची पातळी गाठण्याचा प्रयत्न करावा.

(ट) ६ ते १४ वयोगटातील आपल्या पाल्यांना पालकांनी शिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करून द्याव्यात.

राष्ट्रगीत

जनगणमन–अधिनायक जय हे
भारत–भाग्यविधाता ।
पंजाब, सिंधु, गुजरात, मराठा,
द्राविड, उत्कल, बंग,
विंध्य, हिमाचल, यमुना, गंगा,
उच्छल जलधितरंग,
तव शुभ नामे जागे, तव शुभ आशिस मागे,
गाहे तव जयगाथा,
जनगण मंगलदायक जय हे,
भारत–भाग्यविधाता ।
जय हे, जय हे, जय हे,
जय जय जय, जय हे ।।

प्रतिज्ञा

भारत माझा देश आहे. सारे भारतीय माझे बांधव आहेत.

माझ्या देशावर माझे प्रेम आहे. माझ्या देशातल्या समृद्ध आणि विविधतेने नटलेल्या परंपरांचा मला अभिमान आहे. त्या परंपरांचा पाईक होण्याची पात्रता माझ्या अंगी यावी म्हणून मी सदैव प्रयत्न करीन.

मी माझ्या पालकांचा, गुरुजनांचा आणि वडीलधाऱ्या माणसांचा मान ठेवीन आणि प्रत्येकाशी सौजन्याने वागेन.

माझा देश आणि माझे देशबांधव यांच्याशी निष्ठा राखण्याची मी प्रतिज्ञा करीत आहे. त्यांचे कल्याण आणि त्यांची समृद्धी ह्यांतच माझे सौख्य सामावले आहे.

प्रस्तावना (Preface)

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२०चा विचार करून शिक्षणातील एकात्मिक दृष्टिकोनावर आधारित एकात्मिक पाठ्यपुस्तकाची निर्मिती व अंमलबजावणी करणारे महाराष्ट्र हे देशातील पहिले राज्य आहे. Learn how to learn व Lifelong Learner यांवर या शैक्षणिक धोरणात भर देण्यात आलेला आहे. त्याचबरोबर एकात्मिक शिक्षणावरही भर देण्यात आलेला आहे.

'इयत्ता पहिली' च्या या पाठ्यपुस्तकाची निर्मिती एकात्मिक स्वरूपात करण्यात आली असून भाषा, गणित, इंग्रजी आणि खेळू, करू, शिकू या विषयांचा एकत्रित विचार करण्यात आलेला आहे. आर्ट इंटिग्रेटेड (Art Integrated) आणि स्पोर्ट इंटिग्रेटेड (Sport Integrated) दृष्टिकोनाचा विचारही पाठ्यपुस्तक करताना केलेला आहे आणि त्यासाठीच खेळू, करू, शिकू हा विषयही यात सामावून घेतला आहे. बालकांमध्ये वय वर्ष आठपर्यंत एकाचवेळी अनेक भाषा शिकण्याची क्षमता असते, याचा विचार करून पाठ्यपुस्तकात गरजेनुसार द्विभाषिक दृष्टिकोन स्वीकारण्यात आला आहे.

या विषयांचा आशय मी आणि माझे कुटुंब, पाणी, प्राणी, वाहतूक व आपले मदतनीस या विशिष्ट विषयसूत्रांभोवती (Themes) गुंफलेला आहे त्यामुळे विद्यार्थ्यांना आजूबाजूच्या परिसरातून पाठ्यपुस्तकातील आशय स्पष्ट होणार आहे. विद्यार्थ्यांच्या अनुभवांवर आधारित उदाहरणांसह आशय स्पष्ट करण्याचा प्रयत्न यातून केलेला आहे. विद्यार्थ्यांच्या जीवनाशी आणि भावविश्वाशी निगडित असलेल्या अनुभवांना आशयाची जोड देऊन आणि चित्रे, रंग यांचा वापर करून पाठ्यपुस्तक आकर्षक करण्यात आले आहे. विद्यार्थ्यांच्या कृतीला आणि विचाराला प्राधान्य देण्यात आले आहे. प्रत्येक आशय हा अध्ययन निष्पत्तीला जोडण्यात आलेला आहे. कृती, खेळ, कोडी, चित्रकला, गोष्टी आणि गाणी यांचा उपयोग करून अध्ययन-अध्यापन आनंददायी होण्यासाठीचा प्रयत्न या पाठ्यपुस्तकात केलेला आहे.

या पाठ्यपुस्तकाचे वैशिष्ट्य म्हणजे प्रथमच पाठ्यपुस्तकात अनेक प्रतीकांचा (emoji) उपयोग करण्यात आलेला आहे. त्यामुळे प्रतीके पाहूनच विद्यार्थ्यांना कोणती कृती करावयाची आहे याचा बोध होऊ शकतो. याबाबतची माहिती पाठ्यपुस्तकाच्या सुरुवातीच्या भागातच देण्यात आलेली आहे. विचारक चाव्या (Thinker Keys) आणि सहा थिंकिंग हॅट्स (Six thinking hats) यांचा वापर करण्यात आलेला आहे. यांद्वारे विद्यार्थ्यांच्या विचारांना आणि कल्पनांना चालना मिळणार आहे त्यामुळे इयत्ता पहिलीपासूनच विद्यार्थ्यांमध्ये चिकित्सक विचार, विश्लेषणात्मक विचार, तार्किक विचार, वैज्ञानिक दृष्टिकोन इत्यादी विकसित होण्यास मदत होणार आहे.

या पाठ्यपुस्तकाचे एकूण चार भाग असून प्रत्येक भागासाठी स्वतंत्र पाठ्यपुस्तक आहे. विद्यार्थ्यांना एकावेळी एकाच भागाच्या पाठ्यपुस्तकाचे अध्ययन करायचे असल्याने विद्यार्थ्यांचे दप्तराचे ओझे कमी होणार आहे. या पाठ्यपुस्तकाची अंमलबजावणी सन २०२२-२०२३ या शैक्षणिक वर्षापासून सर्व शाळांमध्ये करण्यात येत आहे.

२१ व्या शतकातील विद्यार्थी सक्षम व्हावा, यासाठी आपणा सर्वांना शुभेच्छा!

कृष्णकुमार पाटील
संचालक
महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व
अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.

पुणे
दिनांक : २ एप्रिल २०२२ (गुढीपाडवा)
भारतीय सौर दिनांक : चैत्र १२, शके १९४४

एकात्मिक पाठ्यपुस्तक इयत्ता पहिली अध्ययन निष्पत्ती : प्रथम भाषा मराठी (Marathi)

अध्ययनार्थी –

01.01.01 विविध उद्‌देशांसाठी स्वत:च्या भाषेचा किंवा शाळेतील माध्यम भाषेचा वापर करून गप्पागोष्टी करतात. उदा., कविता, गोष्टी ऐकवणे, माहिती मिळवण्यासाठी प्रश्न विचारणे, स्वत:चे अनुभव सांगणे.

01.01.02 ऐकलेल्या गोष्टींविषयी (गोष्ट, कविता इत्यादी) गप्पा मारतात, आपले मत व्यक्त करतात, प्रश्न विचारतात.

01.01.03 भाषेतील विशिष्ट ध्वनी आणि शब्द यांच्याशी खेळण्याचा आनंद घेतात. उदा., भिंगरी, झिंगरी.

01.01.04 लिखित साहित्य आणि चित्र स्वरूपातील साहित्य यांतील फरक सांगू शकतात.

01.01.05 चित्रातील सूक्ष्म व दृश्य पैलूंचे बारकाईने निरीक्षण करतात.

01.01.06 चित्रातील वा चित्रमालिकांतील घडणाऱ्या वेगवेगळ्या घटना, कृती आणि पात्र यांना एकसंधपणे पाहून त्यांचे वर्णन करतात.

01.01.07 वाचलेल्या गोष्टी, कविता यांतील अक्षरे/शब्द/वाक्ये इत्यादी पाहून आणि त्यांचे ध्वनी ऐकून, समजून ओळखतात.

01.01.08 परिसरातील छापील मजकूर व त्याचा उद्‌देश यांचा संदर्भाने अंदाज लावतात. उदा., वेष्टणावर लिहिलेले ओळखून गोळी/चॉकलेटचे नाव सांगणे.

01.01.09 लिखित साहित्यातील अक्षरे, शब्द आणि वाक्ये ही एकके ओळखतात. उदा., 'माझे नाव विमल आहे.' हे कोठे लिहिले आहे ते दाखव/यात 'नाव' हा शब्द कोठे आहे./'नाव' या शब्दातील 'व' वर बोट ठेव.

01.01.10 परिचित/अपरिचित मजकुरामध्ये (उदा., मध्यान्ह भोजनाचा तक्ता, स्वत:चे नाव, इयत्ता, आवडत्या पुस्तकाचे नाव) रस घेतात, गप्पागोष्टी करतात आणि त्यांचे अर्थ शोधण्यासाठी विविध युक्त्यांचा वापर करतात. उदा., केवळ चित्र किंवा चित्र व मजकूर यांच्या मदतीने अंदाज करणे, अक्षर व ध्वनी यांच्या संबंधांचा वापर करणे, पूर्वानुभव आणि माहितीच्या आधारे अंदाज करणे.

01.01.11 वर्णमालेतील अक्षरे व ध्वनी ओळखतात.

01.01.12 शाळेबाहेर आणि शाळेत (वाचनकोपरा/वाचनालय) आपल्या आवडीच्या पुस्तकांची स्वत: निवड करतात आणि वाचण्याचा प्रयत्न करतात.

01.01.13 लेखन शिकताना ऐकलेले आणि आपल्या मनातील विचार, विकासस्तरानुसार चित्रे, आडव्या-तिरप्या रेषा, अक्षर आकृत्या, स्वयं-पद्‌धतीने लेखन आणि स्व-नियंत्रित लेखनाच्या माध्यमातून आपल्या पद्‌धतीने लिहिण्याचा प्रयत्न करतात.

01.01.14 स्वत: काढलेल्या चित्रांची नावे लिहितात. उदा., केरसुणीचे चित्र काढून त्याचे 'लोटणं' असे स्वभाषेतील नाव लिहिणे.

एकात्मिक पाठ्यपुस्तक इयत्ता पहिली अध्ययन निष्पत्ती : गणित (Mathematics)

अध्ययनार्थी –

01.71.01 १ ते २० (1 to 20) पर्यंतच्या संख्यांवर कृती करतात.

01.71.02 वस्तूंचा आकार आणि लहान-मोठेपणा यानुसार वस्तूंचे वर्गीकरण करतात.

01.71.03 वस्तूंच्या, चित्रांच्या किंवा चिन्हांच्या साहाय्याने २० पर्यंतच्या संख्यांची नावे म्हणतात आणि मोजतात.

01.71.04 १ ते ९ (1 to 9) अंकांचा वापर करून वस्तू मोजतात.

01.71.05 २० पर्यंतच्या संख्यांची तुलना करतात. उदा. वर्गातील मुले आणि मुली यांपैकी कोणाची संख्या जास्त आहे, हे सांगतात.

01.71.06 दैनंदिन व्यवहारात बेरीज-वजाबाकीसाठी १ ते २० (1 to 20) पर्यंतच्या संख्यांचा वापर करतात.

01.71.07 वस्तू वापरून ९ पर्यंतच्या संख्यांच्या, बेरजांची रचना करतात. उदा. ३+३ हे उदाहरण ३ च्या पुढे ३ पायऱ्या मोजून ३+३=६ असा निष्कर्ष काढतात.

01.71.08 वस्तू वापरून १ ते ९ अंकांच्या मदतीने वजाबाकी करतात. उदा. ९ वस्तूंच्या समूहातून ३ वस्तू बाजूला काढतात आणि उरलेल्या वस्तू मोजून ९-३=६ असा निष्कर्ष काढतात.

01.71.09 दैनंदिन जीवनातील ९ पर्यंतच्या संख्यांच्या बेरीज-वजाबाकीवर आधारित प्रश्न सोडवितात.

01.71.10 ९९ (upto 99) पर्यंतच्या संख्या ओळखतात आणि अंकांत लिहितात.

01.71.11 आकार, वस्तू आणि संख्यांमधील आकृतिबंधाचे निरीक्षण करतात. आकृतिबंधाचा विस्तार करतात आणि निर्मिती करतात.

- 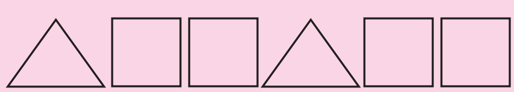
- १, २, ३, ४, ५, ...
- १, ३, ५, ...
- २, ४, ६, ...
- १, २, ३, १, २, ..., १, ..., ३, ...

01.71.12 चित्रे/अंक वापरून माहिती गोळा करतात. नोंद करतात आणि चित्रे पाहून सोप्या माहितीचा अर्थ लावतात. उदा. मूल बागेतील चित्रात विविध प्रकारची फुले पाहून या बागेत विशिष्ट रंगांची फुले जास्त आहेत हा तर्क/अनुमान काढतात.

01.71.13 शून्य (zero) ही संकल्पना समजून घेतात.

एकात्मिक पाठ्यपुस्तक इयत्ता पहिली अध्ययन निष्पत्ती : इंग्रजी (English)

The Learner –

01.17.01 Learns and names English words for familiar objects and pictures.

01.17.02 Recognizes/Identifies letters of the alphabet and their sounds correctly.

01.17.03 Differentiates between small and capital letters in print.

01.17.04 Sings/Recites poems/rhymes with proper rhythm and actions.

01.17.05 Listens and gives appropriate verbal/non-verbal responses.

01.17.06 Understands the sequence of events and stories in simple narration.

01.17.07 Carries out simple instructions, commands and acts accordingly.

01.17.08 Listens to English words, greetings, polite forms of expression, simple sentences and responds in English or mother tongue.

01.17.09 Speaks about self / situation / pictures in English.

01.17.10 Uses nouns such as ‘boy’, ‘sun’ and prepositions like ‘in’, ‘on’, ‘under’ etc.

01.17.11 Writes simple words like ‘fan’, ‘hen’, ‘rat’, etc.

01.17.12 Listens and enjoys fables and short stories.

01.17.13 Identifies different shapes.

01.17.14 Counts numbers up to 10.

01.17.15 Enjoys rhymes, songs and poems.

01.17.16 Responds appropriately to commands given by teachers etc.

01.17.17 Uses stock expressions in face to face interactions.

01.17.18 Narrates / Enacts a familiar story or event.

01.17.19 Associates words with pictures.

एकात्मिक पाठ्यपुस्तक इयत्ता पहिली अध्ययन निष्पत्ती : खेळू करू शिकू (Play Do Learn)

अ.क्र	विषय	घटक	अध्ययन निष्पत्ती
१	खेळू P	01. आरोग्य	01. आरोग्याच्या चांगल्या सवयी समजून घेऊन त्यांचे पालन करतो. 02. क्रीडांगणाशी संबंधित गोष्टींची माहिती घेतो.
		02. विविध हालचाली व योग्य शारीरिक स्थिती	03. योग्य शरीरस्थिती ठेवून विविध हालचालींचा सराव करतो.
		03. खेळ व शर्यती	04. विविध प्रकारच्या खेळांत रुची घेतो. शर्यतीत सहभागी होतो.
		04. कौशल्यात्मक उपक्रम	05. कौशल्यात्मक उपक्रमांचा सराव करतो.
		05. व्यायाम	06. सर्व सांधे व स्नायूंना उत्तेजित करण्यासाठी योग्य व्यायाम करतो.
२	करू W	01. गरजाधिष्ठित उपक्रम • जलसाक्षरता • आपत्ती व्यवस्थापन	01. वर्गाचे सुशोभन करुन दिनविशेष व परिसरातील लघु उद्योगांची माहिती सांगतो. 02. पाण्याचे विविध उपयोग सांगतो. पाण्याविषयी बडबडगीते, गोष्ट, पाणी साठवण्याची साधने सांगतो व चित्रे रंगवतो. 03. भूकंप, पूर, त्सुनामी, वणवा, वीज कोसळणे या आपत्तींची चित्रे ओळखतो.
		02. अभिरूचीपूरक उपक्रम	04. परिसरातील उपलब्ध साहित्यापासून आधुनिकतेशी सांगड घालून अभिरूचीनुसार साहित्य तयार करतो.
		03. कौशल्याधिष्ठित उपक्रम	05. गरजा आणि समस्या यांच्याशी निगडित कौशल्यपूर्ण समाजोपयोगी साहित्य निर्माण करतो.
		04. ऐच्छिक उपक्रम उत्पादक उपक्रम • अन्न, वस्त्र, निवारा	06. उत्पादनास आवश्यक प्राथमिक कौशल्य आत्मसात करुन मर्यादित अर्थोत्पादन करता येणाऱ्या उपक्रमांत सहभागी होतो. 07. अन्न, वस्त्र, निवारा यांच्याशी संबंधित उपक्रमात सहभागी होतो.
		05. तंत्रज्ञान क्षेत्र, वाहतूक सुरक्षा	08. संगणकाचे विविध भाग ओळखून बाह्य भागांची हाताळणी करतो. 09. वाहतुकीचे नियम समजून घेतो.
		06. इतर क्षेत्र-पशु-पक्षी संवर्धन	010. विविध पाळीव प्राणी व पक्षी ओळखतो व त्यांचे उपयोग सांगतो. 011. चित्राद्वारे प्राणी व पक्षी यांचे अवयव सांगतो.
३	शिकू A	01. चित्र	01. आवडीप्रमाणे गिरगिटतो तसेच गिरगिटलेल्या भागावर वर्तुळ, त्रिकोण, चौकोन काढून रंगकाम करतो. योग्य क्रमाने ठिपके जोडून रंगवतो. 02. रेषांच्या विविध आकारांपासून सोपे आकार काढतो तसेच नक्षीकाम करतो. 03. ठसेकाम व चिकटकाम (कोलाज) करतो. रंगांची ओळख करून घेतो व चित्र रंगवतो. सुलेखनासाठी रेषांचा सराव करतो.
		02. शिल्प	04. चिकटकाम व मातकामाच्या साहाय्याने विविध वस्तू तयार करतो.
		03. गायन	05. बडबडगीत, समूहगीत तालासुरात म्हणतो.
		04. वादन	06. विविध वस्तूंवर आघात करून आवाजाची निर्मिती करतो. 07. वाद्यांची ओळख करून घेतो. तालात टाळ्या वाजवतो.
		05. नृत्य	08. हात व पायाच्या लयबद्ध हालचाली करतो. बडबडगीत व समूहगीतावर अभिनयनृत्य करतो.
		06. नाट्य	09. रोजच्या व्यवहारातील कृतींच्या मदतीने अभिनय व नाट्याची ओळख करून घेतो. कायिक व वाचिक अभिनय सादरीकरण करतो.

(01.P.01.01 याचा अर्थ इयत्ता. विषय. घटक. अध्ययन निष्पत्ती)

पाठ्यपुस्तकात वापरण्यात आलेल्या प्रतीकांची ओळख
(Introduction of emojis used in the textbook)

चित्र काढ.
(Draw a picture.)

रंग भर.
(Fill the colours.)

गाणे गा.
(Sing a song.)

मैदानी खेळ
(Outdoor games)

बैठे खेळ
(Indoor games)

कृती कर.
(Do activity.)

अभिनय कर.
(Enact.)

निरीक्षण कर.
(Observe.)

बघ व कर.
(Look and do.)

ऐक व म्हण.
(Listen and say.)

संवाद साध.
(Converse.)

चर्चा कर.
(Discuss.)

वाच.
(Read.)

मोज व सांग.
(Count and tell.)

लिही.
(Write.)

वर्गीकरण कर.
(Classify.)

कोडी सोडव.
(Solve the puzzles.)

चिकित्सक विचार कर.
(Think critically.)

पुढील संबोधाकडे
(Towards the next concept)

२१ व्या शतकातील कौशल्ये
(21st century skills)

अध्ययन कौशल्ये / Learning Skills

- चिकित्सक विचार — Critical Thinking
- सर्जनशीलता — Creativity
- सहकार्य — Collaboration
- संप्रेषण — Communication

साक्षरता कौशल्ये / Literacy Skills

- माहिती — Information
- माध्यम — Media
- तंत्रज्ञान — Technology

जीवन कौशल्ये / Life Skills

- लवचीकता — Flexibility
- नेतृत्व — Leadership
- पुढाकार — Initiative
- उत्पादकता — Productivity
- सामाजिक कौशल्ये — Social Skills

Six Thinking Hats

- तथ्ये/वस्तुस्थिती — Facts
- फायदे — Benefits
- प्रक्रिया — Process
- सर्जनशीलता — Creativity
- भावना — Feelings
- तोटे — Disadvantages

Thinker Keys

- *The Picture*
- *Brainstorming*
- *Construction*
- *Commonality*

वाहतूक व आपले मदतनीस

- वाहतूक व मदतनीस यांची ओळख — Introduction of transport and community helpers
- वाहतूक व मदतनीसांचे प्रकार — Types of transport and community helpers
- वाहतूक व मदतनीसांचे महत्त्व — Importance of transport and community helpers
- वाहतूक व मदतनीसांप्रती माझी जबाबदारी — My responsibility towards transport and community helpers

वाहतूक व आपले मदतनीस
(Transport and Our Community Helpers)

गाडी आली गाडी आली

गाडी आली गाडी आली – झुक् झुक् झुक्
शिटी कशी वाजे बघा – कुक् कुक् कुक्

इंजिनाचा धूर निघे – भक् भक् भक्
चाके पाहू तपासून – ठक् ठक् ठक्

जायाचे का दूर कोठे – भूर भूर भूर
कोठेही जा नेऊ तेथे – दूर दूर दूर

गाडीमधे बसा चला – पट् पट् पट्
सामानही ठेवा सारे – चट् चट् चट्
तिकिटाचे पैसे काढा – छन् छन् छन्
गाडीची ही घंटा वाजे – घण् घण् घण्

नका बघू डोकावून – शुक् शुक् शुक्
गाडी आता निघालीच – झुक् झुक् झुक्

– वि. म. कुलकर्णी

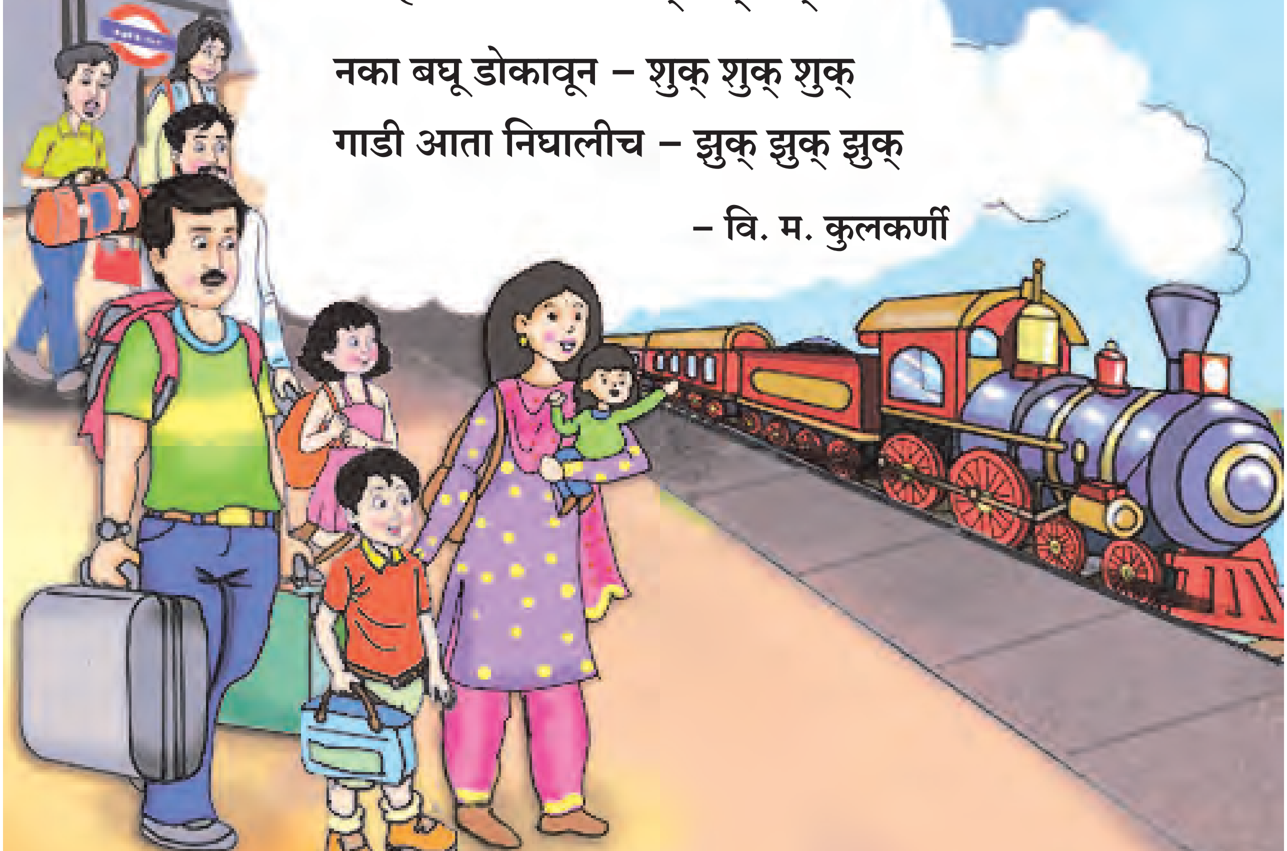

आवाजाचे शब्द लिही.
(Write the words that denote sound.)

छन् छन् छन्

नाणी
(coins)

घंटा
(bell)

इंजिन
(engine)

सामान
(luggage)

शिटी
(whistle)
(विस्ल्)

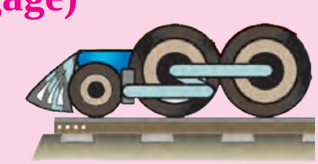

चाके
(wheels)

चला शिकूया.

- साभिनय व तालासुरात गीतगायन करणे.
- गाण्याचा आनंद घेणे.
- भाषेतील विविध ध्वनी आणि शब्द ओळखता येणे.
- लयबद्ध शब्दांचे लेखन व वाचन करता येणे.

वाहतुकीची साधने व प्रकार
(Means and Modes of Transport)

On Road

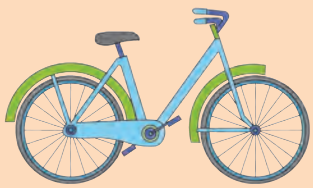

सायकल
bicycle

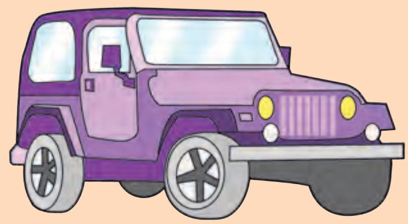

जीप
jeep

रिक्षा
rickshaw

स्कूटर
scooter

बस
bus

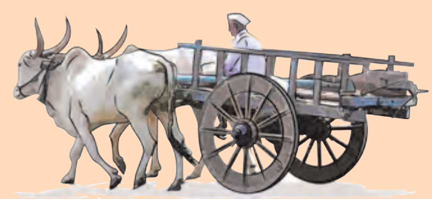

बैलगाडी
bullock cart

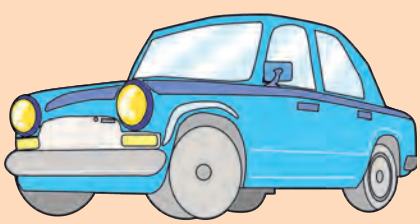

मोटार
car

इको बाईक
eco-bike

ट्रॅक्टर
tractor

ट्रक
truck

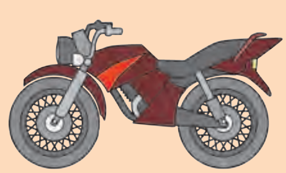

मोटारसायकल
motorcycle

रुग्णवाहिका
ambulance

वाहतुकीची साधने व प्रकार
(Means and Modes of Transport)

In Air

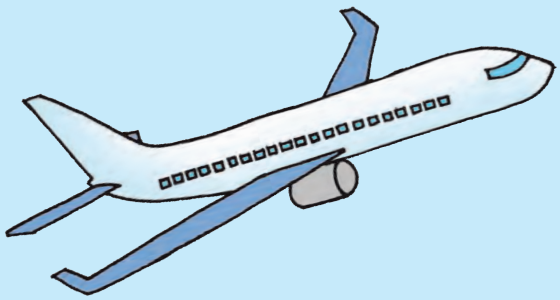

विमान
aeroplane

हेलिकॉप्टर
helicopter

On Rail / Track

मेट्रो
metro

आगगाडी
train

मालगाडी
goods train

On Water

जहाज
ship

होडी
boat

शिकारा बोट
***shikara* boat**

वाहतूक मार्गांनुसार वर्गीकरण कर.
(Classify according to the modes of transport.)

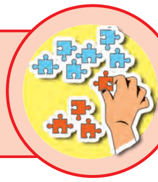

२		

(by road)

(by air)

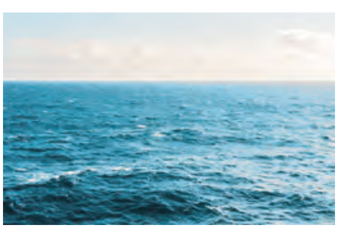

(by water)

(by rail)

१

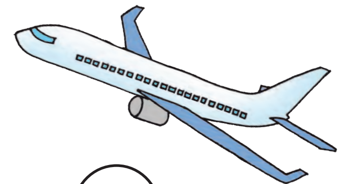

१०

११

६

३

९

४

२

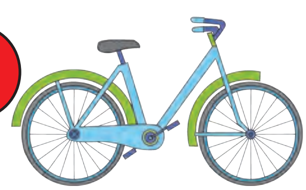

८

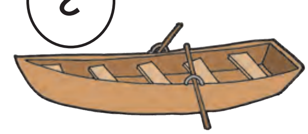

७

५

Write the correct letter A, B, C or D in ◯ ▭ ⬡
(A, B, C किंवा D पैकी योग्य अक्षर ◯ ▭ ⬡ मध्ये लिही.)

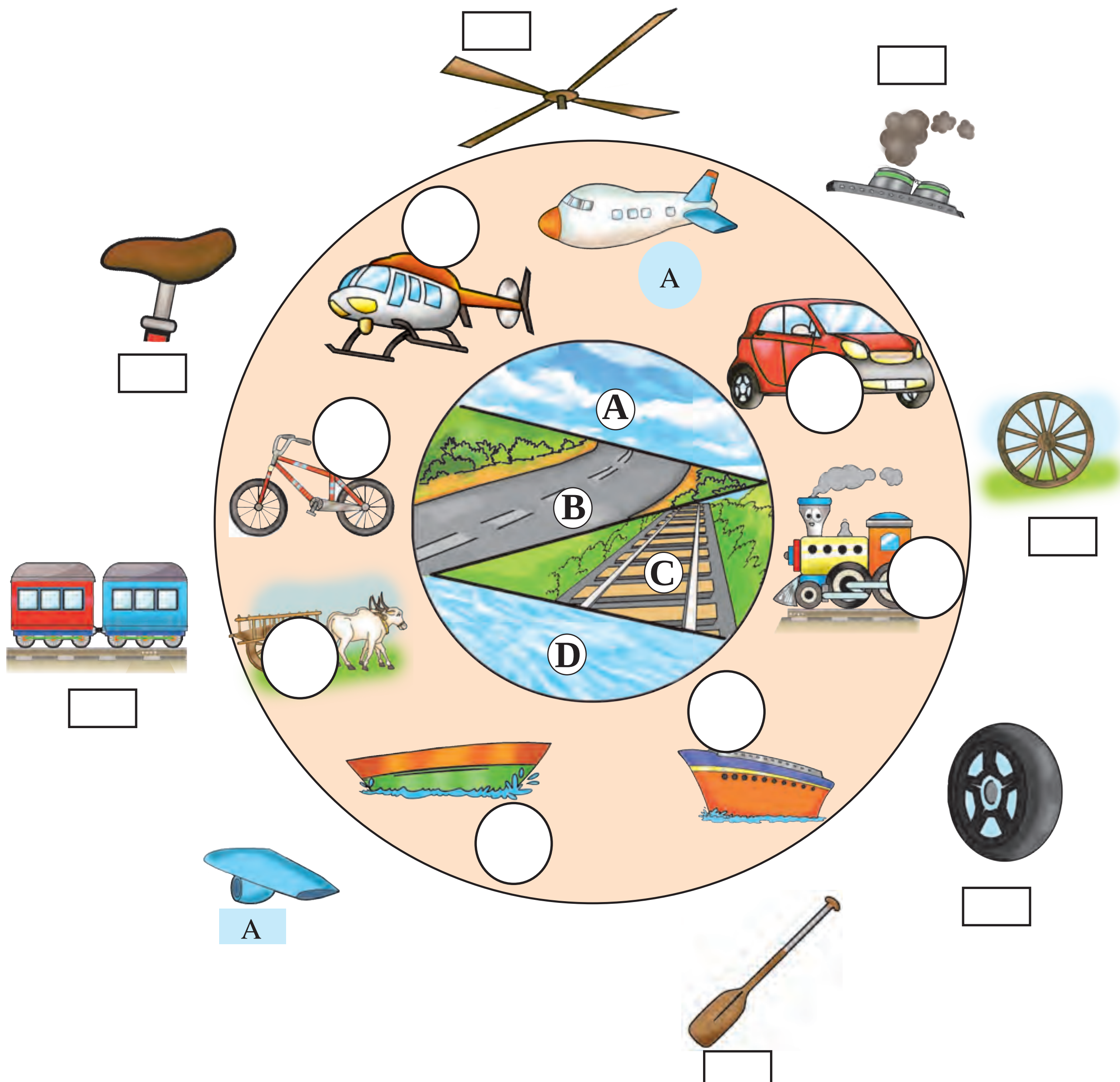

aeroplane - ⬡ A
(विमान)

bicycle - ⬡
(सायकल)

train - ⬡
(आगगाडी)

boat - ⬡
(होडी)

car - ⬡
(कार)

bullock cart - ⬡
(बैलगाडी)

ship - ⬡
(जहाज)

helicopter - ⬡
(हेलिकॉप्टर)

चला शिकूया.

- वाहतुकीची साधने व प्रकार ओळखता येणे.
- वाहतुकीची साधने व त्यांचा उपयोग सांगता येणे.

चित्र गप्पा-आपले मदतनीस
(Picture Talk-Our Community Helpers)

डॉक्टर (Doctor)

शिक्षक (Teacher)

चित्र गप्पा-आपले मदतनीस
(Picture Talk-Our Community Helpers)

पोलीस (Police)

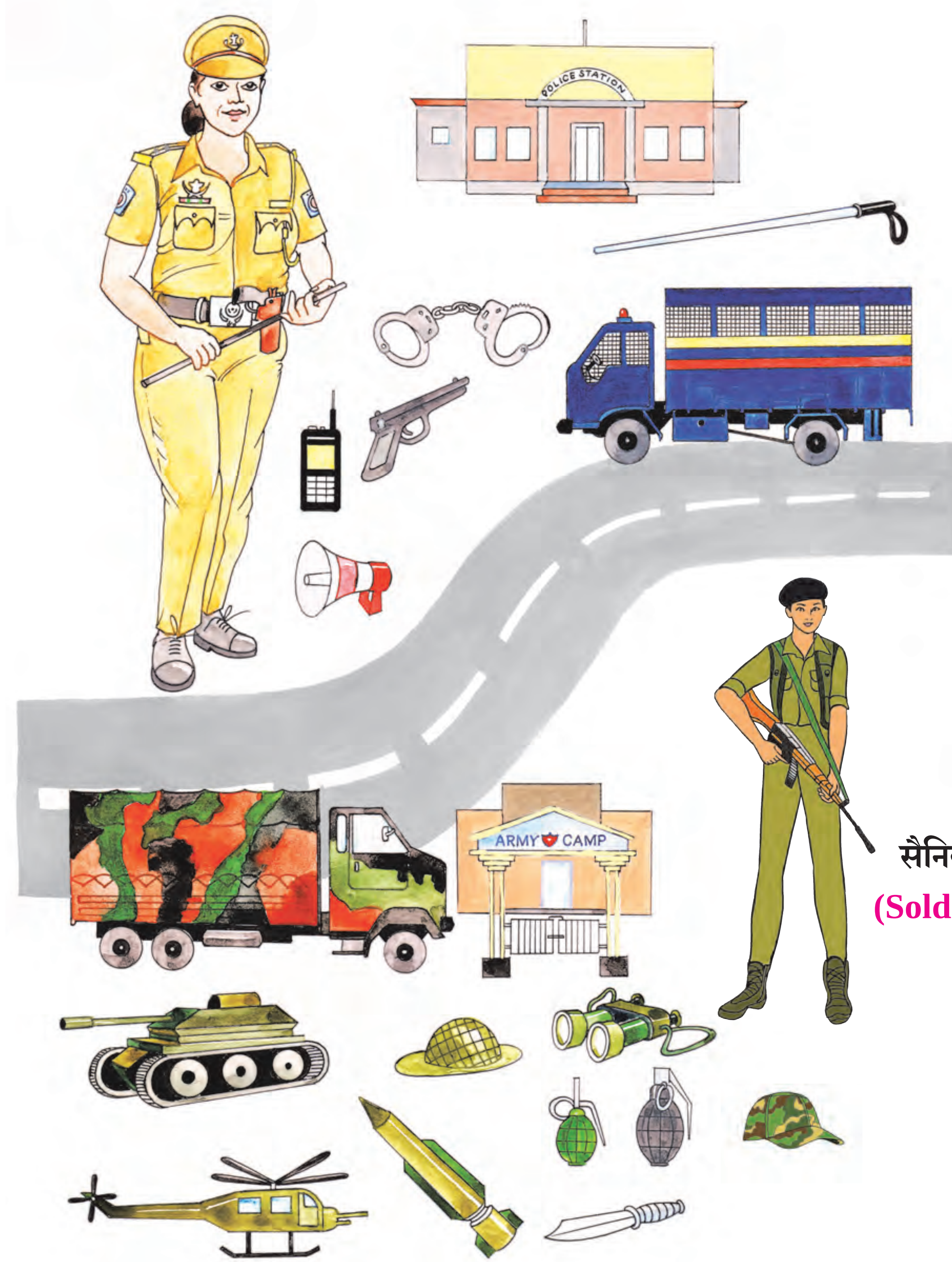

सैनिक (Soldier)

गती (Speed/Motion)

चालत चालत जायचा माणूस
आपल्या दोन पायांवर,
त्यात केवढी गती आली
चाकाचा शोध लागल्यावर.

येण्याजाण्यासाठी लोक
वापरत असत बैलगाडी,
टांगा ओढतो टप्‌टप्‌ घोडा
त्यालाच म्हणती घोडागाडी.

पायंडल मारता धावायची
दोन चाकांची सायकल,
पेट्रोल भरता पळू लागली
वेगात मोटारसायकल.

दोन गावे जोडायला
बसगाडी सडकेवर,
इकडून तिकडे गावोगाव
लोक जातात भराभर.

विनामूल्य वितरणासाठी

कोळसे खात धावायची
आगगाडी रुळावर,
त्यात झाली सुधारणा
आता चालते विजेवर.

सागराच्या सफरीसाठी
जहाज आणि बोटी,
आभाळाच्या भरारीची
माणसाला हौस मोठी.

पंख नसून माणसाने
झेप घेतली आभाळात,
विमानात फिरू लागला
देश आणि परदेशांत.

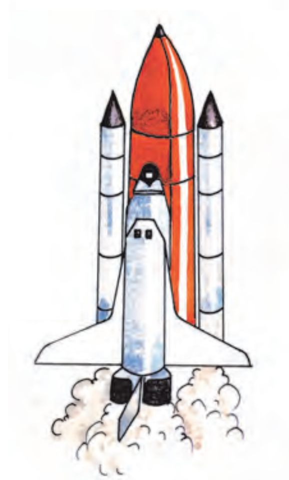

फिरणे असे सोपे झाले
जमीन, पाणी, आकाशात,
अंतराळयानामधून
आता जाती अवकाशात.

चला शिकूया.

- साभिनय व तालासुरात गीतगायन करणे.
- गाण्याचा आनंद घेणे.

अर्थपूर्ण वाक्ये तयार कर व लिही.
(Frame meaningful sentences and write.)

सूरज	होडी	चालव.
तेजस	सायकल	बघ.
तुषार	विमानाचा	आवाज ऐक.
सागर	शिक्षकांना	जा.
सुप्रिया	डॉक्टरांकडे	विचार.
जॉन	घोडागाडीत	पाणी दे.
अनघा	सैनिकदादाला	सलाम कर.
रेहान	पोस्टमनकाकांना	बस.

सूरज सायकल चालव.

चला शिकूया.

- अर्थपूर्ण वाक्य तयार करता येणे.

कागदी विमान तयार करूया.
(Let’s make a paper aeroplane.)

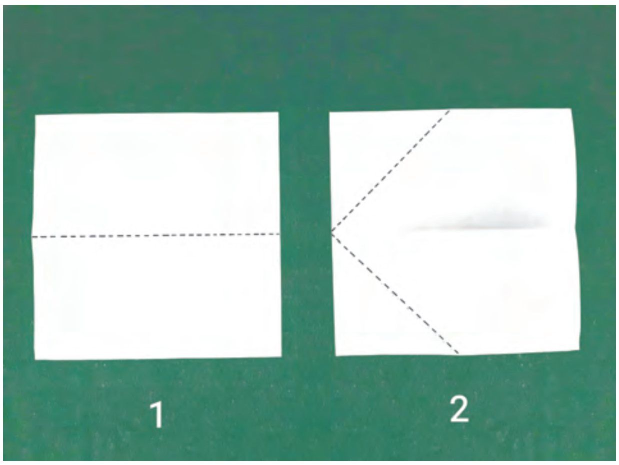

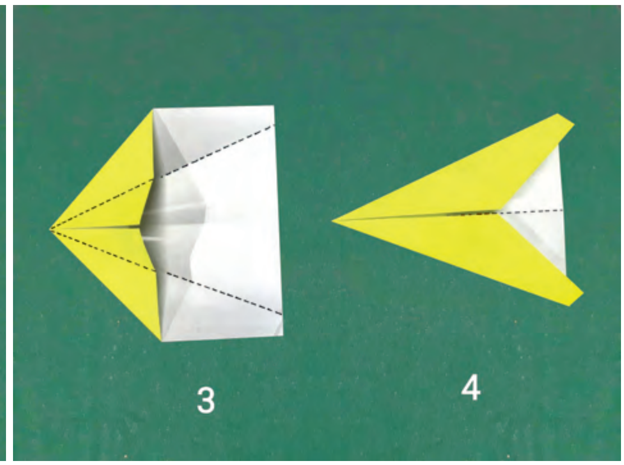

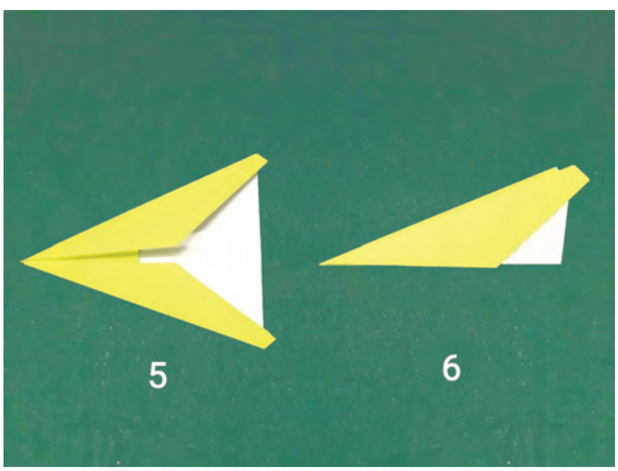

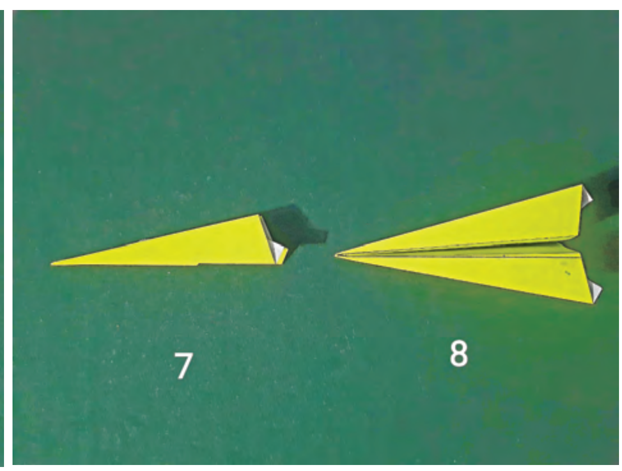

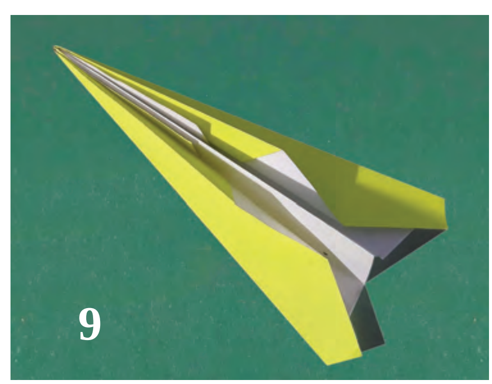

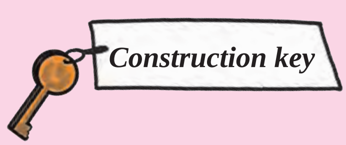

कागदी होडी तयार कर.

Let’s learn :

- The art of paper craft.
- Some easy paper crafts from the internet with the help of your teacher.

आकार ओळख
(Introduction to shapes)

- आकारानुसार वाहने रंगव. (Colour the vehicles as per the shapes.)

आकार (shapes)	आयत (rectangle)	वर्तुळ (circle)	त्रिकोण (triangle)	चौरस (square)	अन्य आकार (other shapes)
रंग (colour)					कोणताही (any)

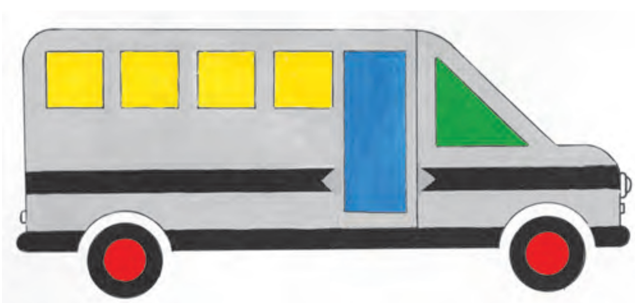

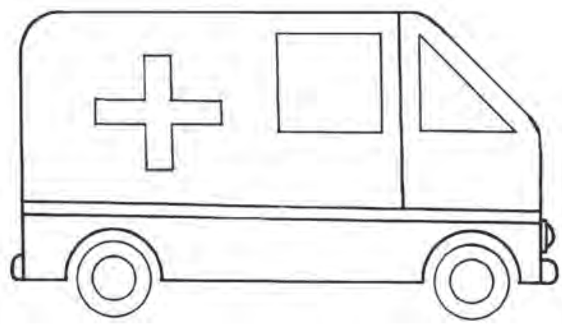

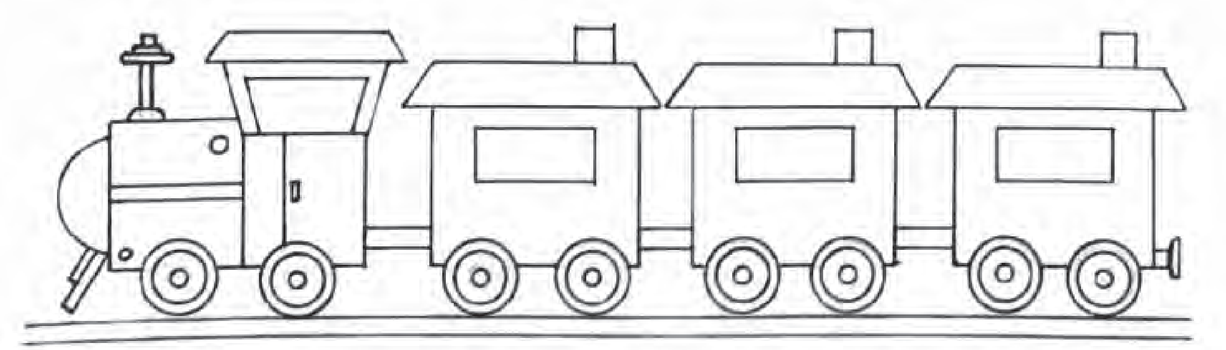

रंगीत कागदापासून ▭,○,△,□ हे आकार तयार कर व येथे चिकटव.
(Make the shapes ▭,○,△,□ using coloured paper and paste here.)

चला शिकूया.

- आयत, वर्तुळ, त्रिकोण, चौरस ओळखता येणे व आकारानुसार वर्गीकरण करता येणे.

दिलेला आकार चित्रात आहे की नाही? ते ठरव.
(Decide whether the given shape is in the picture or not.)

वाहने \ आकार		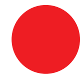	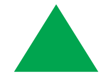	
	✗	✓	✓	✗
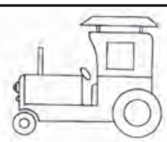				

रहदारी फलक बघ. आकारानुसार जोडी लाव. (Look at the traffic sign board. Match the pairs according to the shapes.)

अरूंद पूल
(Narrow bridge)

पेट्रोल पंप
(Petrol pump)

हॉर्न वाजवू नका.
(Do not blow horn)

सुरक्षितता प्रथम
(Safety first)

पुढे शाळा आहे.
(School ahead)

वर्तुळ (circle) | त्रिकोण (triangle) | चौरस (square) | आयत (rectangle) | त्रिकोण (triangle)

चला शिकूया.
- भौमितिक आकार ओळखून नाव सांगता येणे.
- आयत व चौरस यांतील फरक ओळखता येणे.

वाच आणि आकार गिरव. (Read and trace the shapes.)

मी आहे
त्रिकोण (triangle).
मला तीन बाजू (sides),
तीन कोन (angles).
डोंगराच्या आकारात मी जाऊन राहीन.
माझ्यासारखा आणखी कोण?

मी आहे वर्तुळ (circle).
मला नाही बाजू नाही कोन.
ताईची बांगडी (bangle),
सायकलचा टायर (tyre)
या आकाराचे आणखी
कोण?

मी आहे आयत (rectangle).
मला चार बाजू, चार कोन (angle).
वही, पुस्तके, कंपासपेटी (compass box),
कपाटाच्या आकारात दिसतो कोण?

मी आहे चौरस (square).
मला चार बाजू चार कोन.
रूमालाच्या (handkerchief)
आकारात दिसतो मी.
माझ्यासारखा आणखी कोण?

ठिपके जोडून आकार काढ. (Draw the shapes by joining dots.)

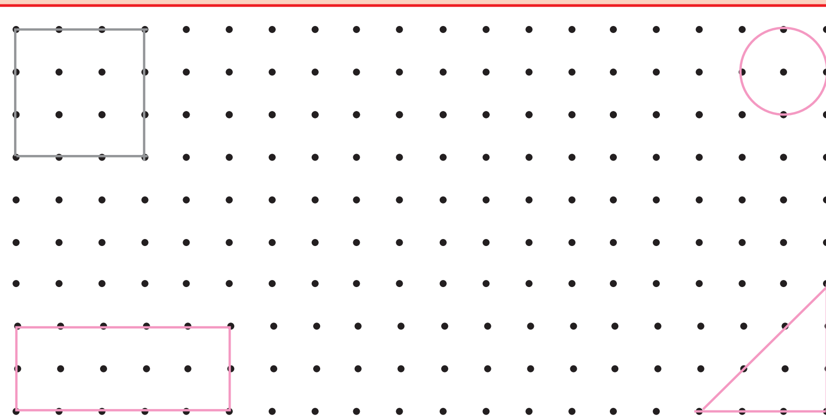

Construction key

□, ○, △, □ हे आकार वापरून वाहनाचे चित्र तयार कर.

चला शिकूया.

- भौमितिक आकार काढता येणे.

वाचनपाठ

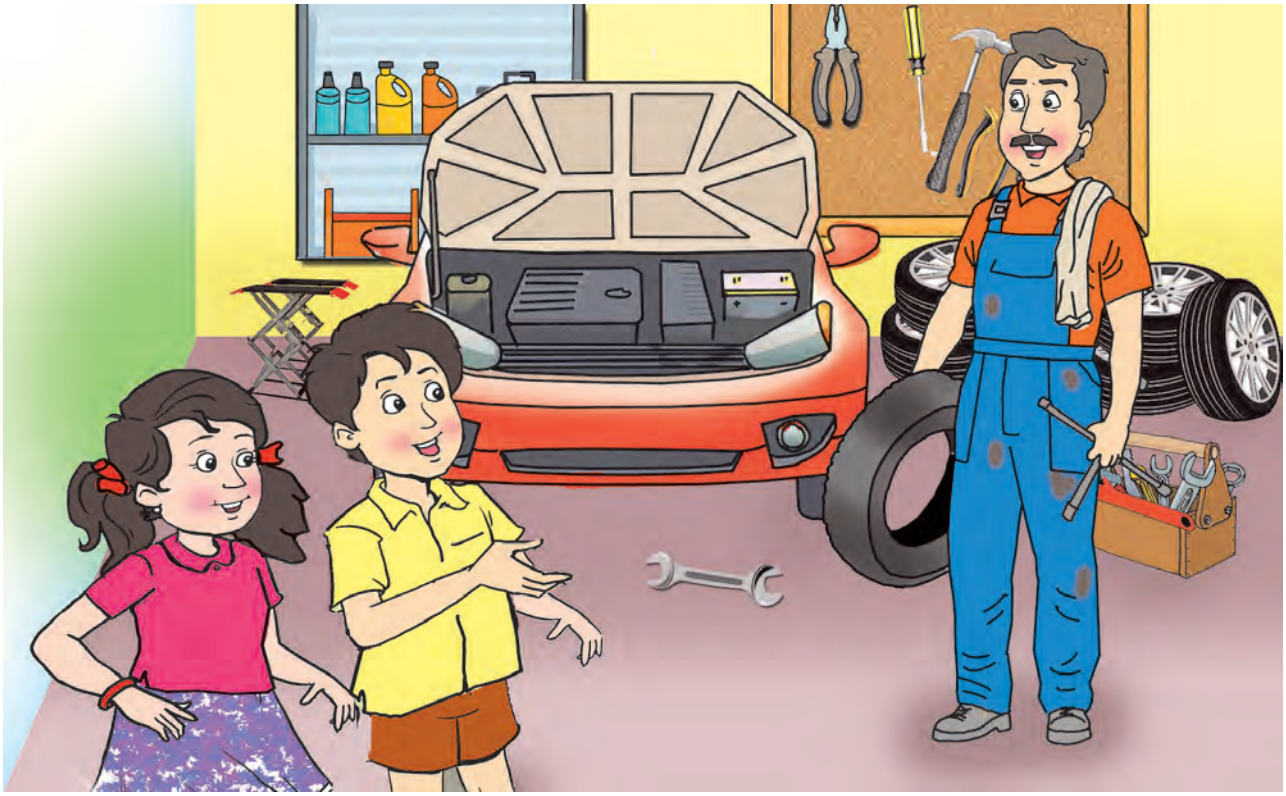

ॲना आणि टॉमच्या घरासमोर आहे. गॅरेजमध्ये दुरुस्त केल्या जातात. ॲना, गॅरेजला गाड्यांचा दवाखाना म्हणते. गॅरेजमध्ये यांसारखी वाहने दुरुस्तीसाठी येतात. रघुकाका ही वाहने दुरुस्त करतात. जॉन अंकल रघुकाकांना कामात मदत करतात. ते गाड्या चकाचक करतात. ॲना आणि टॉमला गॅरेजमधील कामे पाहताना मजा येते.

ॲना गॅरेजला गाड्यांचा दवाखाना का म्हणत असावी ?

चला शिकूया.

- चित्र व शब्द यांचे समजपूर्वक वाचन करता येणे.

तुला माहीत असलेले शब्द लिही. **(Write the words known to you.)**

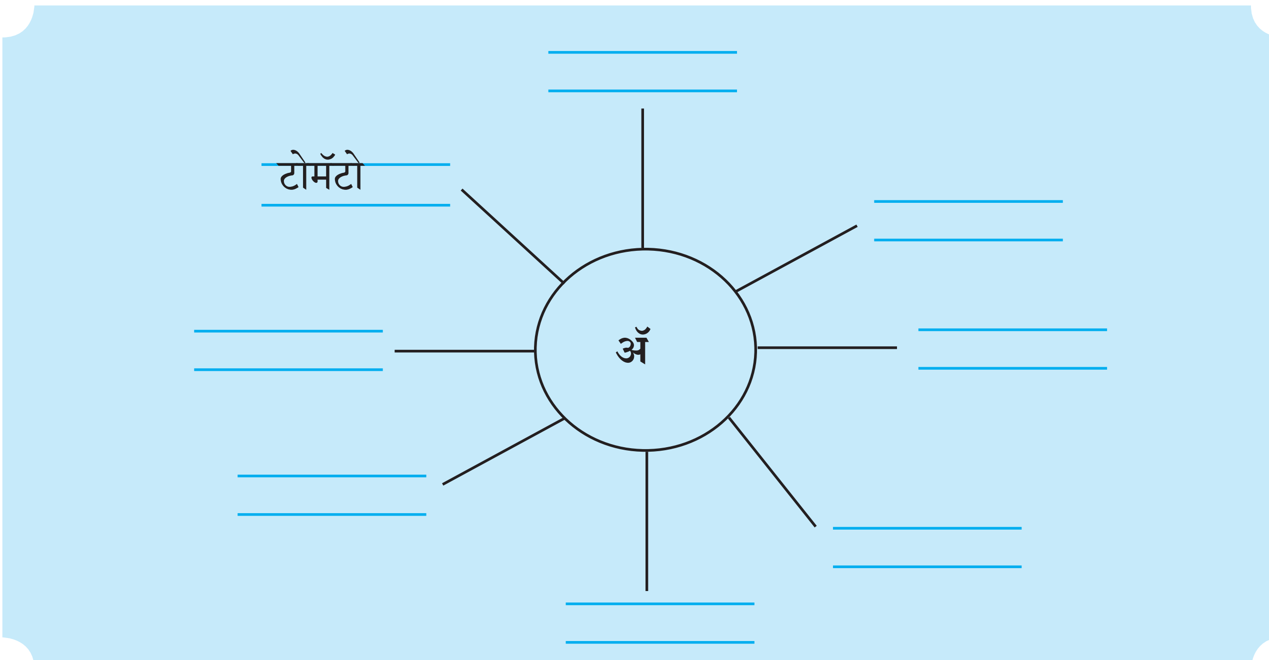

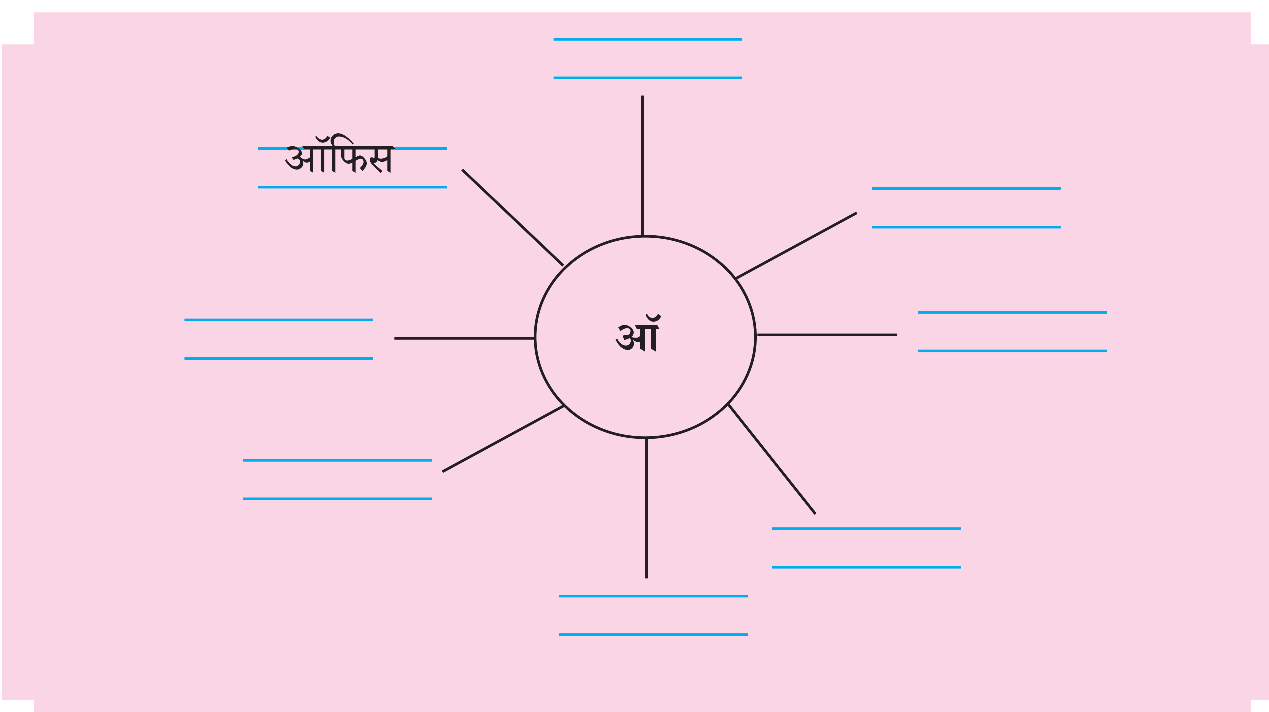

चित्र गप्पा
(Picture Talk)

चला शिकूया.

- चित्राचे समजपूर्वक वाचन करता येणे.

Traffic Signal
(वाहतूक सिग्नल)

Green Light, Green Light,
What do yo say?
I say ‘Go’!
Go right away.

Yellow Light, Yellow Light,
What do you mean?
I mean, ‘wait’!
Till the light is green.

Red Light, Red Light
What do you say?
I say, ‘stop’!
And stop right away.

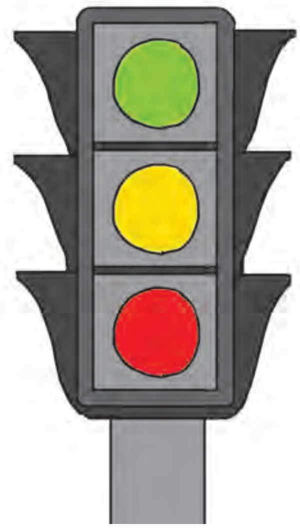

Colour the traffic signal.
(वाहतूक सिग्नलला रंग दे.)

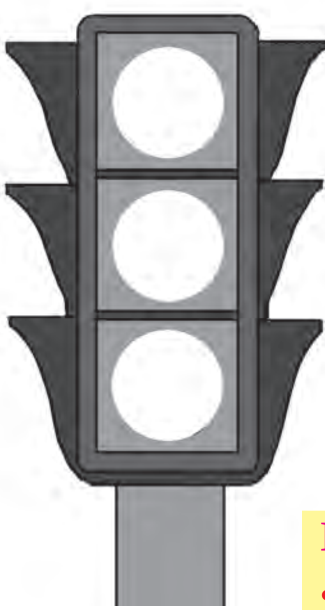

Go	(जा)
Wait	(वाट पाहा)
Stop	(थांबा)

Red- लाल
Yellow- पिवळा
Green- हिरवा

Let’s learn :

- To know vocabulary about road traffic and traffic signals.
- To follow traffic rules (Traffic awareness).

गणित गप्पा
(Maths Talk)

- **खेळण्याचे नाव व किंमत सांग. (Tell the name and price of a toy.)**

सोडव. (Solve.)

✻ एक आणि एक खरेदी करण्यासाठी संकेतला किती रुपये द्यावे लागतील?

१४ रु.
\+ ५ रु.
रु.

✻ टीनुला एक आणि टीनाला एक हवी असल्यास किती खर्च येईल?

☐ रु.
\+ ☐ रु.
रु.

✻ ची किंमत च्या किंमती पेक्षा किती रुपये जास्त आहे? ☐

✻ सर्वांत जास्त किंमत ☐ रुपये.   ✻ सर्वांत कमी किंमत ☐ रुपये.

बेरीज : पुढे मोजून
(Addition : By counting forward)

अजय व रिया आई–बाबांबरोबर मामाच्या गावाला निघाले. सगळे बसस्थानकावर आले. बसस्थानकावर बस पाहून अजय बाबांना म्हणाला, ‘‘अबब... किती या बस!’’

बाबा म्हणाले, ‘‘मोज बरं.’’ अजयने बसस्थानकात उभ्या असलेल्या बस मोजल्या आणि बाबांना म्हणाला, ‘‘बाबा येथे सात बस उभ्या आहेत.’’ इतक्यात रिया म्हणाली, ‘‘अरे दादा बघ, अजून चार बस येत आहेत.’’ बाबा म्हणाले, ‘‘अजय सांग बरं, आता एकूण किती बस झाल्या?’’

अजय म्हणाला, ‘‘बसस्थानकात ७ बस आहेत. मी त्यापुढे ४ बस मोजतो म्हणजे ८, ९, १०, ११’’ आता एकूण बस झाल्या ११.

बाबा म्हणाले, ‘‘शाब्बास!’’

आता तू सांग. (Now you tell.)

(१) बसस्थानकात आधी किती बस उभ्या होत्या?

(२) आणखी किती बस आल्या?

(३) आता बसस्थानकात एकूण किती बस आहेत?

(४) बसस्थानकात तुला किती माणसे दिसत आहेत?

(५) किती बस ड्रायव्हर दिसत आहेत?

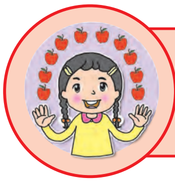

बेरीज : संख्यापट्टीवर पुढे मोजून
(Addition : By counting forward using a number-strip)

६ + ५ = ? (संख्यापट्टीवर ६ च्या पुढे ५ घरे जा.)

१ | २ | ३ | ४ | ५ | ६ | ७ | ८ | ९ | १० | ११ | १२ | १३ | १४ | १५ | १६ | १७ | १८ | १९ | २०

६ + ५ = ११

संख्यापट्टी वापरून बेरीज कर. (Add using a number-strip.)

१ | २ | ३ | ४ | ५ | ६ | ७ | ८ | ९ | १० | ११ | १२ | १३ | १४ | १५ | १६ | १७ | १८ | १९ | २०

५ + ४ = ☐   ८ + ६ = ☐   ९ + ३ = ☐

१० + ७ = ☐   १३ + ७ = ☐   ५ + ११ = ☐

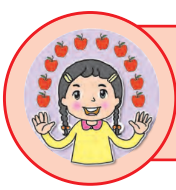

वजाबाकी : संख्यापट्टीवर मागे मोजून
(Subtraction : By counting backward using a number-strip)

१६ − ७ = ? (संख्यापट्टीवर १६ च्या मागे ७ घरे जा.)

१ | २ | ३ | ४ | ५ | ६ | ७ | ८ | ९ | १० | ११ | १२ | १३ | १४ | १५ | १६ | १७ | १८ | १९ | २०

१६ − ७ = ९

संख्यापट्टी वापरून वजाबाकी कर. (Subtract using a number-strip.)

१ | २ | ३ | ४ | ५ | ६ | ७ | ८ | ९ | १० | ११ | १२ | १३ | १४ | १५ | १६ | १७ | १८ | १९ | २०

८ − ४ = ☐   १८ − ७ = ☐   २० − २ = ☐

११ − ५ = ☐   १९ − ८ = ☐   १७ − १० = ☐

बेरीज कर.
(Add.)

४ + ३ = ?

४ च्या पुढे ३ संख्या मोजू → ५ ६ ७

४ + ३ = ७

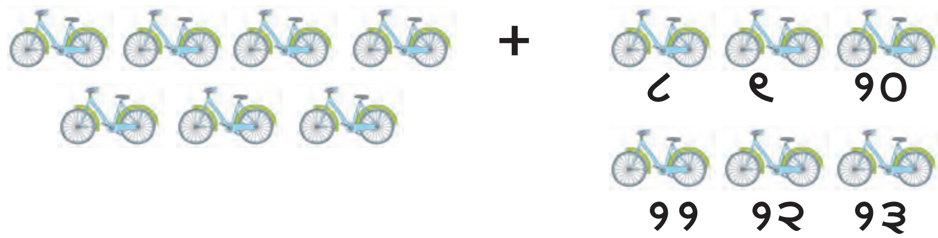

७ + ६ =

१० + ५ =

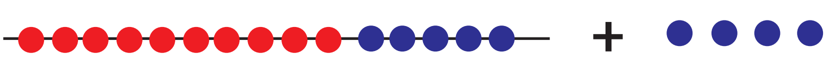

१५ + ४ =

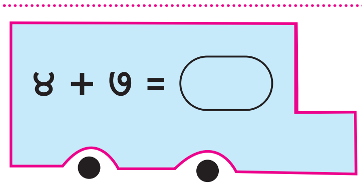

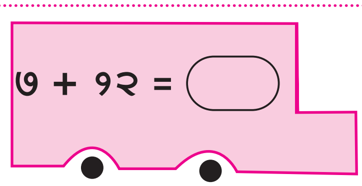

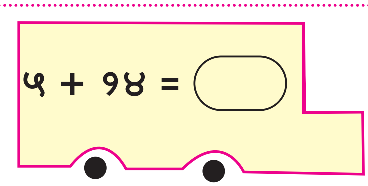

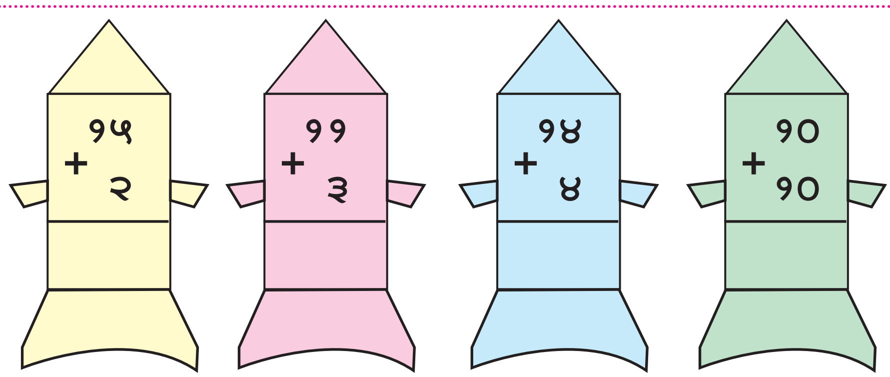

चला शिकूया.

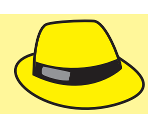

- पुढे मोजून बेरीज करता येणे.
- मागे मोजून वजाबाकी करता येणे.

बेरीज २० येईल अशा संख्यांच्या जोड्या तयार कर.
(Make the pairs of numbers to get the sum 20.)

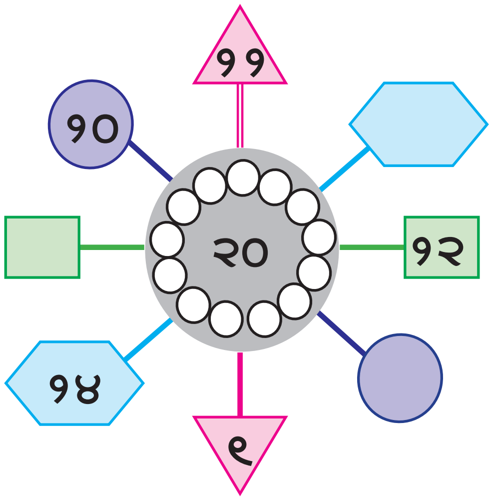

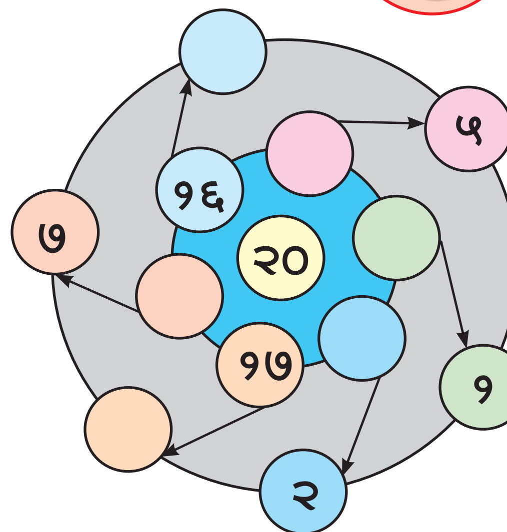

बेरीज सारणी पूर्ण कर.
(Complete the addition table.)

+	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१०	१०				१४						२०
११		१२		१४							
१२			१४								
१३		१४		१६							
१४	१४				१८						
१५											
१६											
१७											
१८											
१९											
२०											

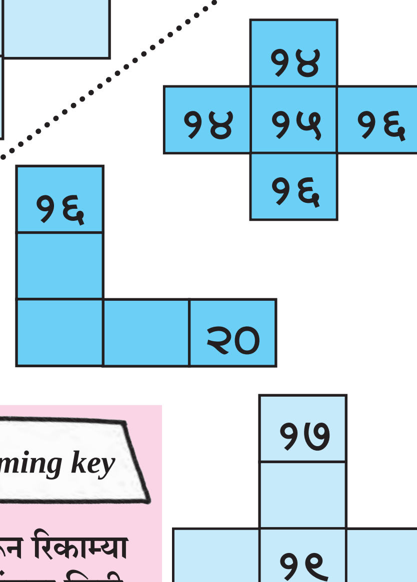

Brainstorming key

बेरीज सारणीवरून रिकाम्या चौकटीत योग्य संख्या लिही.

Our Community Helpers
(आपले मदतनीस)

Listen, repeat and sing.
(ऐक, माझ्यापाठोपाठ म्हण आणि गा.)

Teachers teach us A,B,C,
Shapes and colours and 1,2,3.
Doctors help us when we're sick,
Medicines will do the trick !
Soldiers fight on borders away so far..
Farmers grow wheat, rice and jowar.
Police make living safe for you,
What do you want to do ?

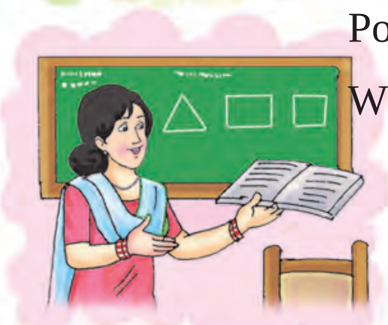

teacher (शिक्षक) | **farmer** (शेतकरी) | **soldier** (सैनिक) | **policeman** (पोलीस)

driver (ड्रायव्हर) | **doctor** (डॉक्टर) | **firefighter**(अग्निशमन जवान) | **postman**(पोस्टमन)

Look, listen and say.
(पाहा, ऐक आणि म्हण.)

Who are you?

I am a I work in the

I give and

I am a I work on the

I use and

I am a I work in the

I use 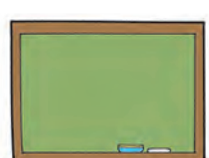 , and

Conversation (संभाषण)

Listen and act. (ऐक आणि अभिनय कर.)

Amit : Hello! Raju, how are you?

Raju : Fine. Thank you.

Amit : I am going to my uncle's village.

Raju : How are you going by a car, bus or a train?

Amit : I am going by a train.

Raju : Wish you happy and safe journey!

Amit : Thank you so much.

Raju : You are welcome!

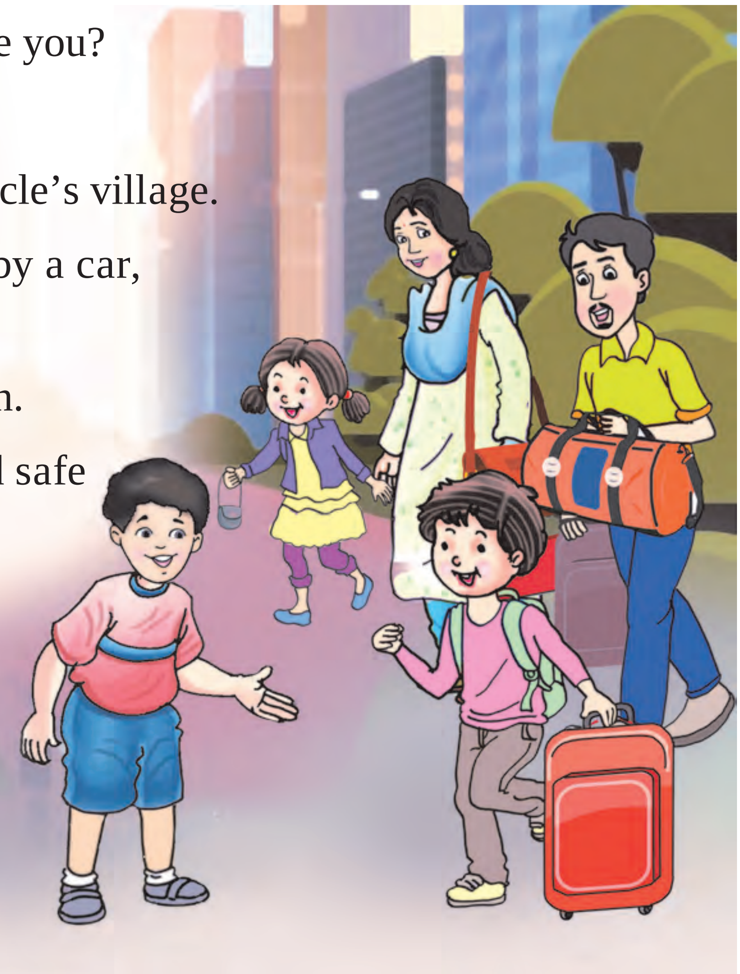

Look and say. (पाहा आणि म्हण.)

safe (सुरक्षित)	village (गाव)	happy (आनंदी)	journey (प्रवास)	thank you (आभारी आहे)	welcome (स्वागत)

आगगाडी तयार करूया.
(Let’s make a train using match boxes.)

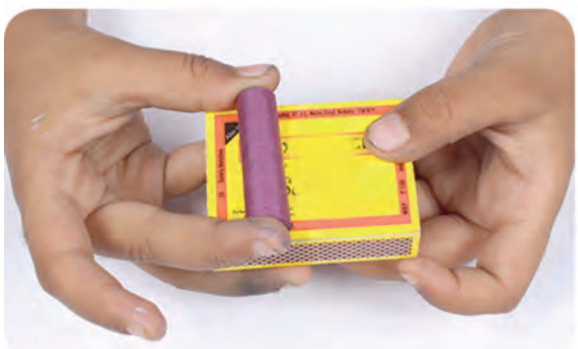

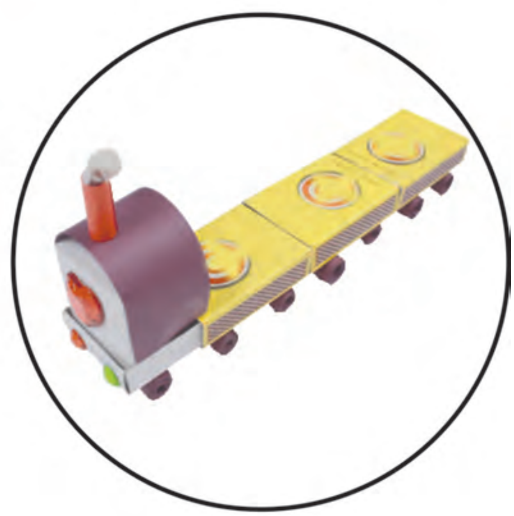

चला शिकूया.

- निरूपयोगी वस्तूंपासून कलाकृती तयार करणे.
- निरूपयोगी वस्तूंचा पुनर्वापर करता येणे.

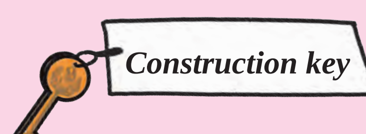

- टाकाऊ वस्तूंपासून शोभेची वस्तू बनव.

मीनूची सहल (Minu's picnic)

मीनू, ज्युली, हमीद, जोसेफ हे एकाच सोसायटीत राहायचे. ते एकमेकांचे खूप चांगले मित्र-मैत्रिणी होते. रविवारी सुट्टीच्या दिवशी त्यांनी घराजवळ असलेल्या बागेत जायचे ठरवले. बागेत खेळायचे, गाणी म्हणायची, खाऊ खायचा आणि घरी यायचे, असा त्यांनी बेत ठरवला.

पण मीनू विचारात पडली, 'मी कशी जाणार?' हमीदने तिच्याकडे पाहिले व म्हणाला, "मीनू, आपण सगळे सोबतच बागेत जाऊ."

रविवारी ज्युली, हमीद, जोसेफ मीनूच्या घरी गेले. मीनूला बागेत घेऊन जाण्यासाठी त्यांनी तिच्या आईकडे परवानगी मागितली. मीनूची आई त्यांना म्हणाली, "मी मीनूला तुमच्याबरोबर पाठवते; पण काळजी घ्या हं तिची!" सगळ्यांनी एका सुरातच 'हो ऽऽऽ' म्हटले.

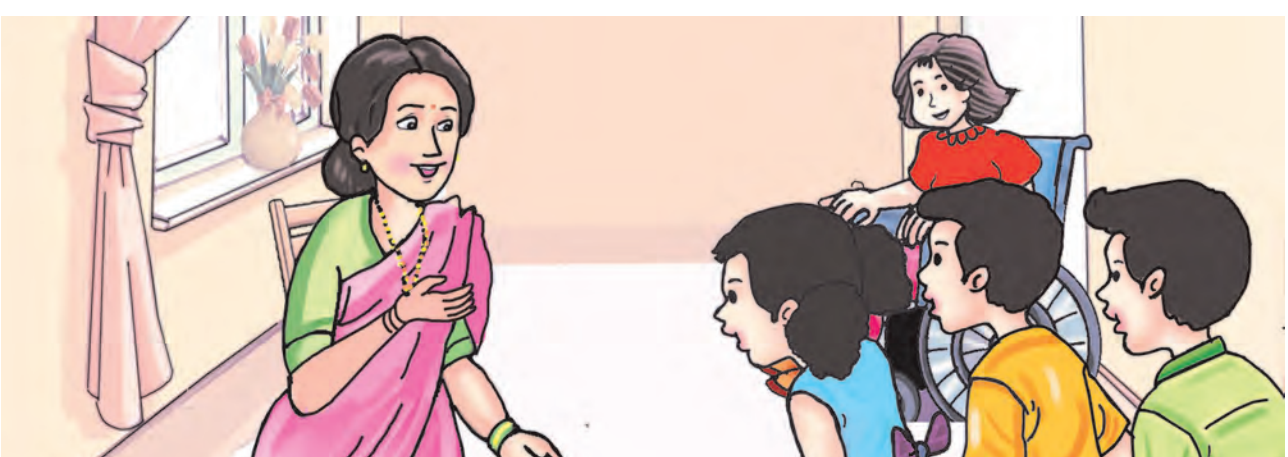

ज्युलीने मीनूला तिच्या व्हीलचेअरमध्ये बसायला मदत केली. मीनू सर्वांबरोबर बागेत जायला निघाली. रस्त्यात वाहनांची गर्दी होती; पण सगळ्या वाहनचालकांनी त्यांना जाण्यासाठी वाट करून दिली.

बागेत व्हीलचेअर जाण्यासाठी ठिकठिकाणी सोय केली होती. मीनूला कुठेच अडचण आली नाही. बागेत खेळणारी मुले बघून मीनूला खूपच आनंद झाला. मीनूही आपल्या मित्र–मैत्रिणीबरोबर चेंडू खेळण्यात दंग झाली.

चेंडूचा खेळ खेळून झाल्यानंतर सगळ्यांनी खाऊ खाल्ला, गाणी म्हटली. सर्वांनी बागेतील सहलीचा आनंद मनमुरादपणे लुटला. बागेतून घरी जाताना मीनूचा चेहरा आनंदाने उजळून गेला होता.

चला शिकूया.

- कथेचे समजपूर्वक वाचन करता येणे.

आकृतिबंध
(Patterns)

चित्रांचा आकृतिबंध पूर्ण कर.
(Complete the pattern of the pictures.)

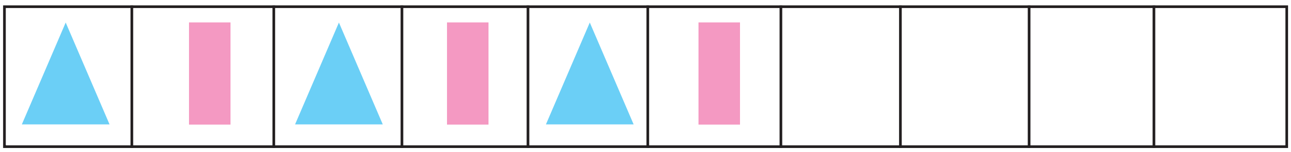

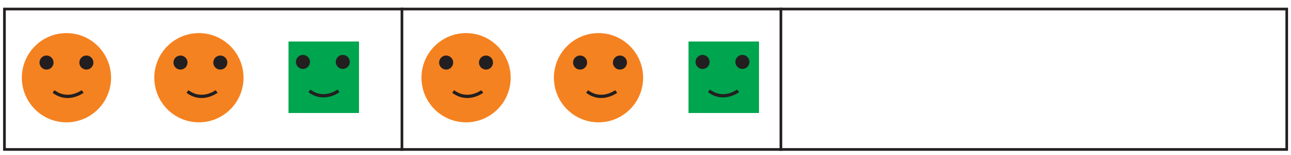

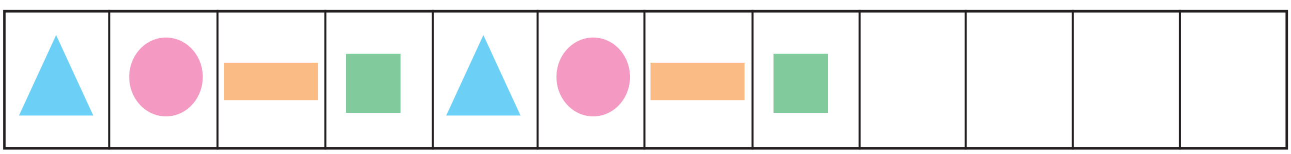

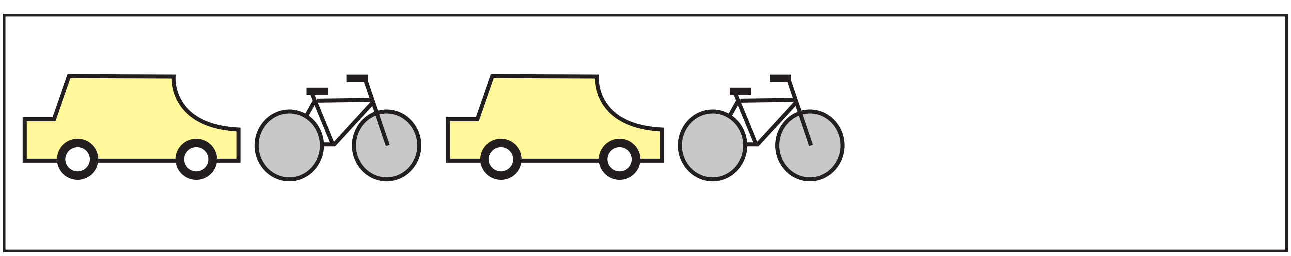

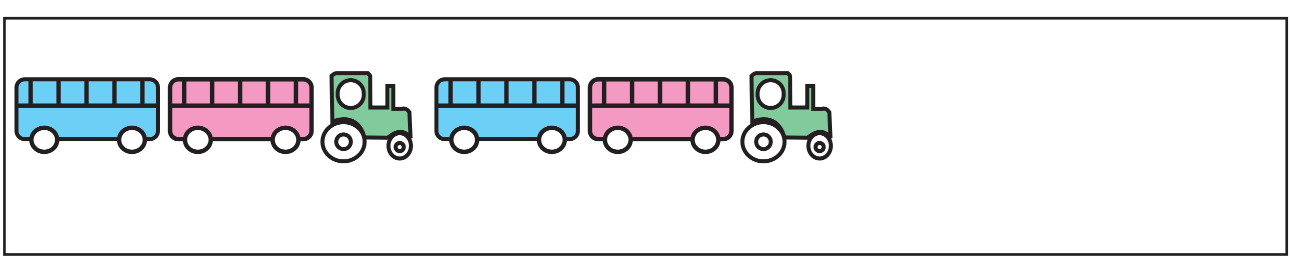

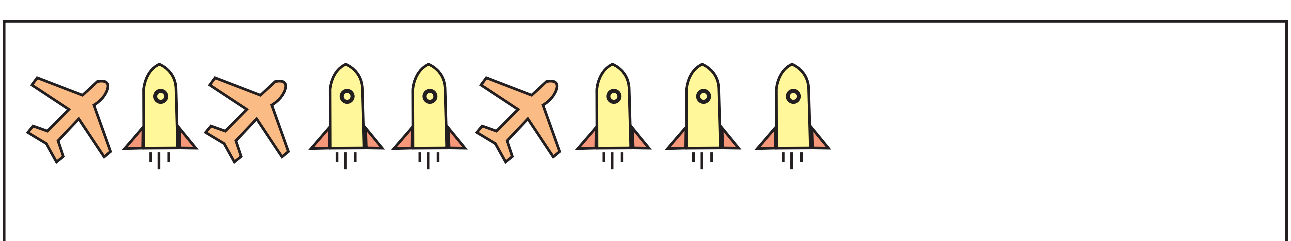

संख्यांचा आकृतिबंध पूर्ण कर.
(Complete the pattern of the numbers.)

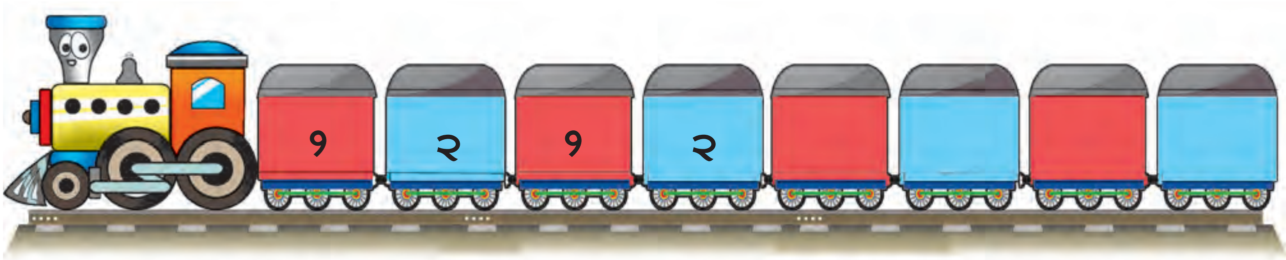

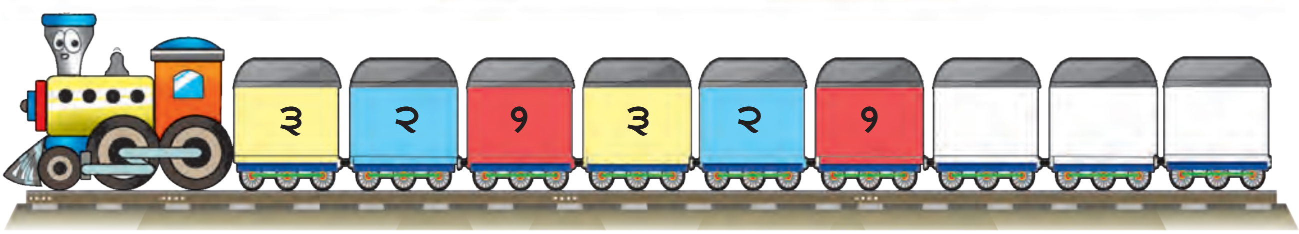

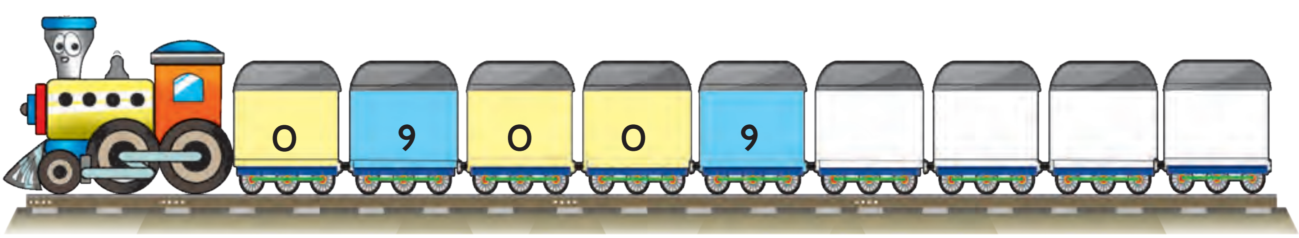

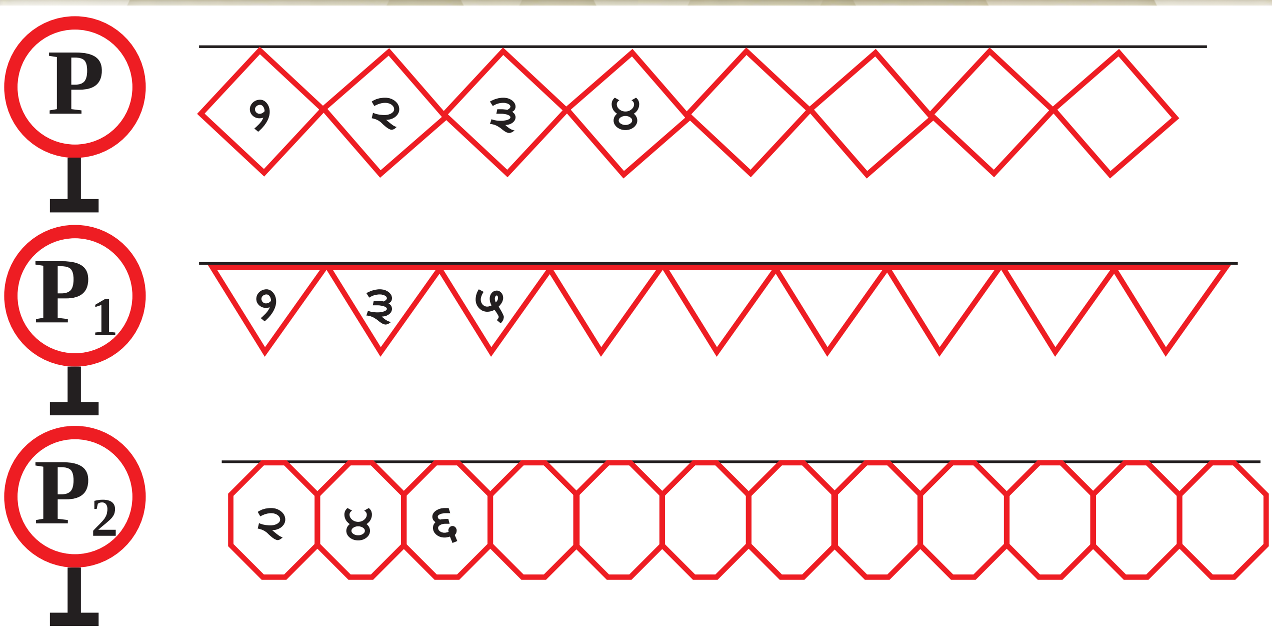

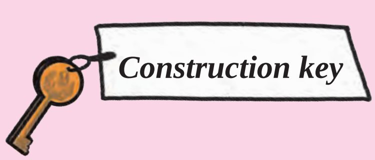

- तुझ्याकडील खेळणी, दगड, बिया इत्यादी वस्तू वापरून आकृतिबंध तयार कर.

चला शिकूया.

- वस्तू, चित्र व संख्या यांच्या आकृतिबंधाचे आकलन होणे.
- दिलेल्या आकृतिबंधाचा विस्तार करता येणे.
- आकृतिबंध तयार करता येणे.

आत-बाहेर
(In-Out)

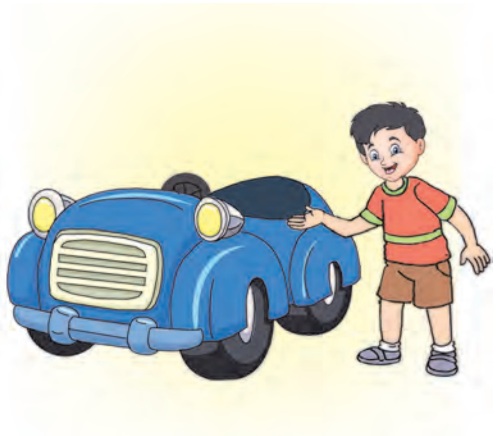

आत (in)   **बाहेर** (out)

बाहेर (out) ☐   **आत** (in) ☐

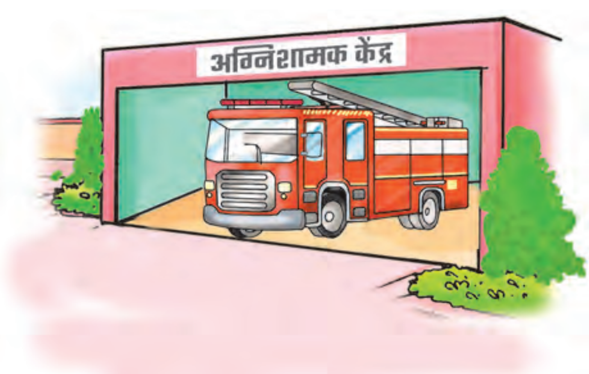

.... ☐   .... ☐

चला शिकूया.

- निरीक्षणाने आत-बाहेर ओळखता येणे. हे शब्द व्यवहारात समजपूर्वक वापरता येणे.

जवळ-दूर
(Near-Far)

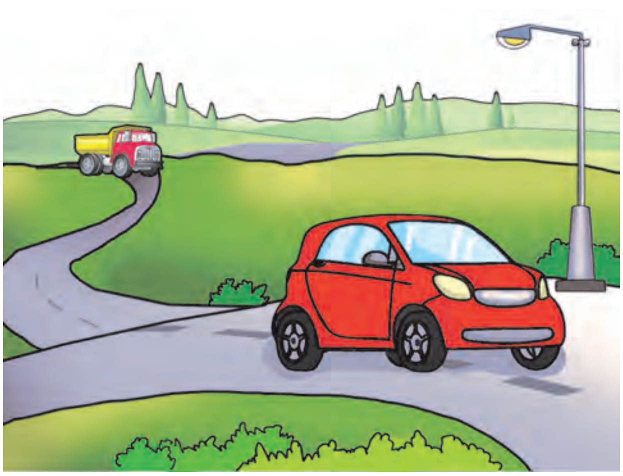	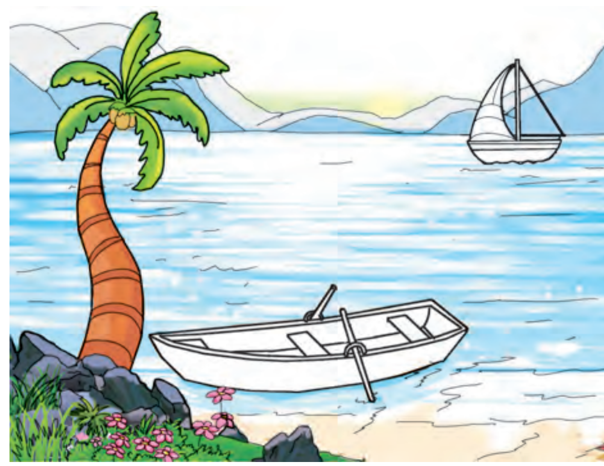
कार विजेच्या खांबाजवळ आहे. ट्रक विजेच्या खांबापासून दूर आहे.	नारळाच्या झाडाजवळ असलेली होडी हिरव्या रंगाने व दूर असलेली लाल रंगाने रंगव.

● सर्वांत दूर–सर्वांत जवळ

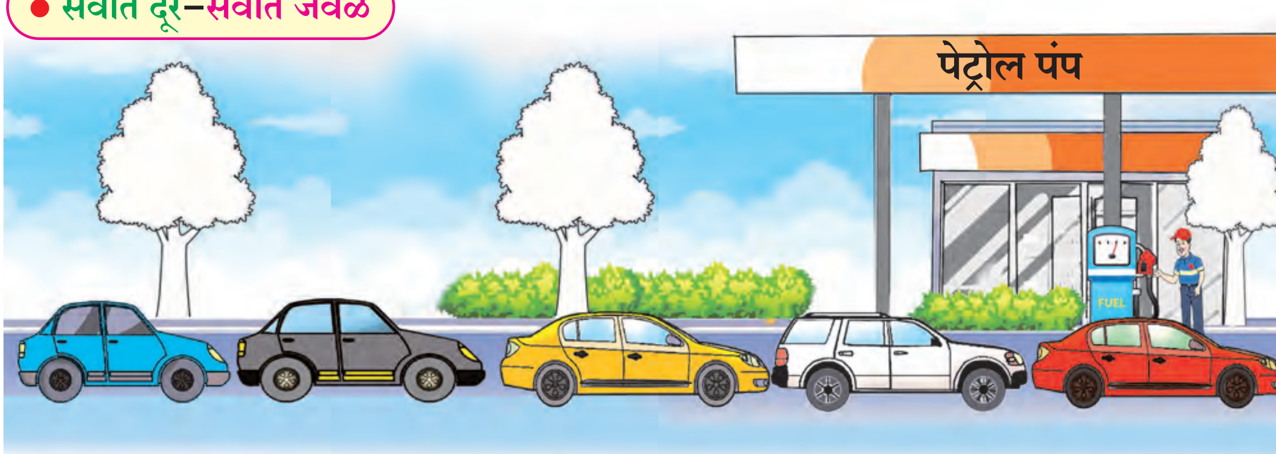

लाल रंगाची मोटार पेट्रोल भरणाऱ्या माणसापासून सर्वांत .... आहे.

निळ्या रंगाची मोटार पेट्रोल भरणाऱ्या माणसापासून सर्वांत .... आहे.

पेट्रोल भरणाऱ्या माणसापासून सर्वांत जवळचे झाड हिरव्या रंगाने व सर्वांत दूर असणारे झाड पिवळ्या रंगाने रंगव.

चला शिकूया.

- निरीक्षणाने दूर–जवळ ओळखता येणे.
- जवळ –दूर हे शब्द व्यवहारात समजपूर्वक वापरता येणे.

Where are the things?
(वस्तू कोठे आहेत?)

Look, listen and repeat.
(पाहा, ऐक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

Goods **in** the truck.

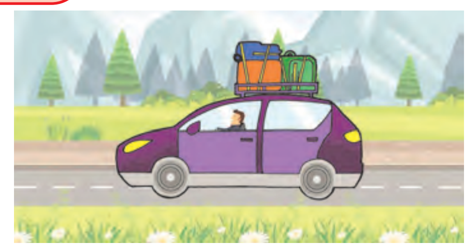

The luggage is **on** the roof (छप्पर) of the car.

The stone is **under** the car.

There is a car **between** two buses (बसेस).

A car is **outside** the gate.

A motorcycle is **inside** the gate (प्रवेशद्‌वार).

Look and say. **(पाहा आणि म्हण.)**

in	on	under	between	inside	outside
आत	वर	खाली	दोघांच्या मध्ये	आतल्या बाजूला	बाहेरच्या बाजूला

The Wheels On The Bus

Listen, repeat and sing.
(ऐक, माझ्यापाठोपाठ म्हण आणि गा.)

The wheels on the bus go
round and round;
round and round;
round and round.
The wheels on the bus go
round and round,
all through the town!

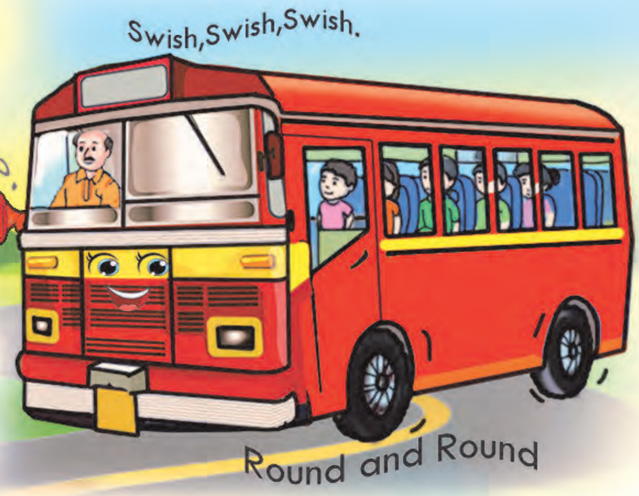

The horn on the bus goes
peep, peep, peep.
The wipers on the bus go
swish, swish, swish.
The engine on the bus goes
zoom, zoom, zoom.
The people on the bus go
up and down.
The babies on the bus go
waa, waa, waa.
The parents on the bus go
shh, shh, shh

Listen and say.
(ऐक आणि म्हण.)

wheel
(चाक)

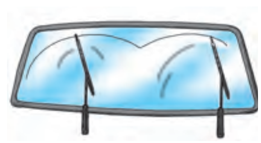

wipers
(वायपर्स)

horn
(हॉर्न)

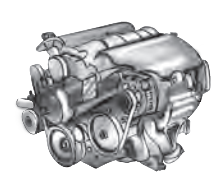

engine
(इंजिन)

Let's colour the bus.
(चला, बस रंगवूया.)

Listen and say.
(ऐक आणि म्हण.)

Shapes			
Square	Rectangle	Circle	Triangle
Things			
carrom	book	biscuit	hanger
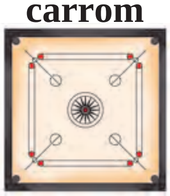			

Look at the picture carefully. Identify the shapes in it and colour them as shown.
(चित्र काळजीपूर्वक बघ. चित्रातील आकार ओळखून सूचीनुसार रंगव.)

Square   Rectangle   Circle   Triangle

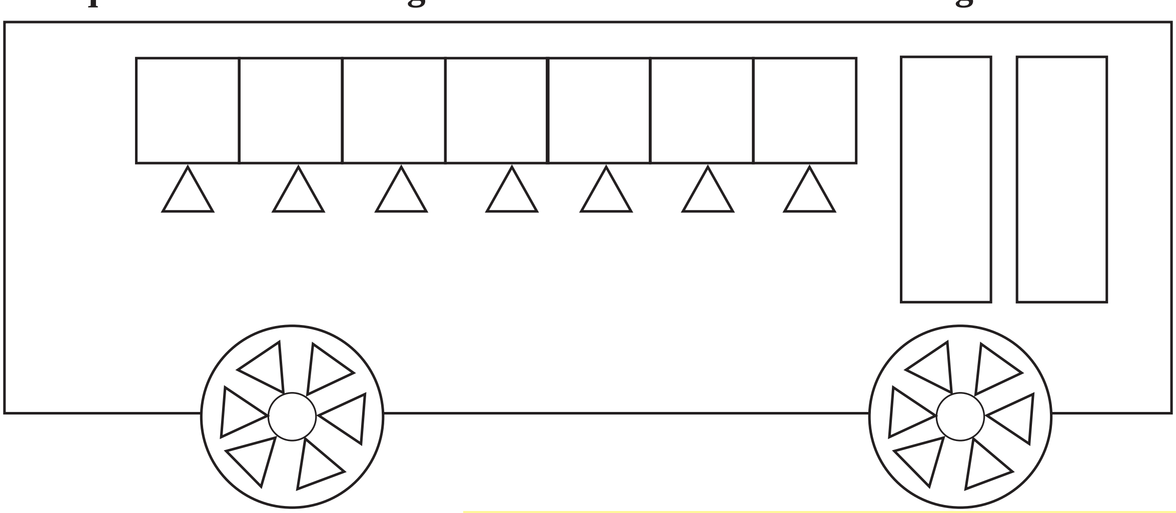

Let's learn :
- To follow instructions and do accordingly.

Solve crossword puzzle.
(शब्दकोडे सोडव.)

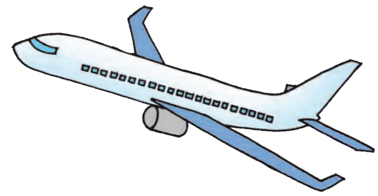

				1				
				e				
				l				
				i				
		2		c		3, 5	u	s
		a		o		o		
6	e	r	o	p	l	a	n	e
				t		t		
				e				
			4, 7	r	u	c	k	
			r					
			a					
		8	i	k	e			
			n					

DOWN

1. helicopter
2. car
3. boat
4. train

ACROSS

5. bus
6. aeroplane
7. truck
8. bike

- **Construction a puzzle using alphabet or numbers.**

Let's learn :

- New words through language games.

चित्र गप्पा-आपले मदतनीस
(Picture Talk-Our Community Helpers)

शेतकरी **(Farmer)**

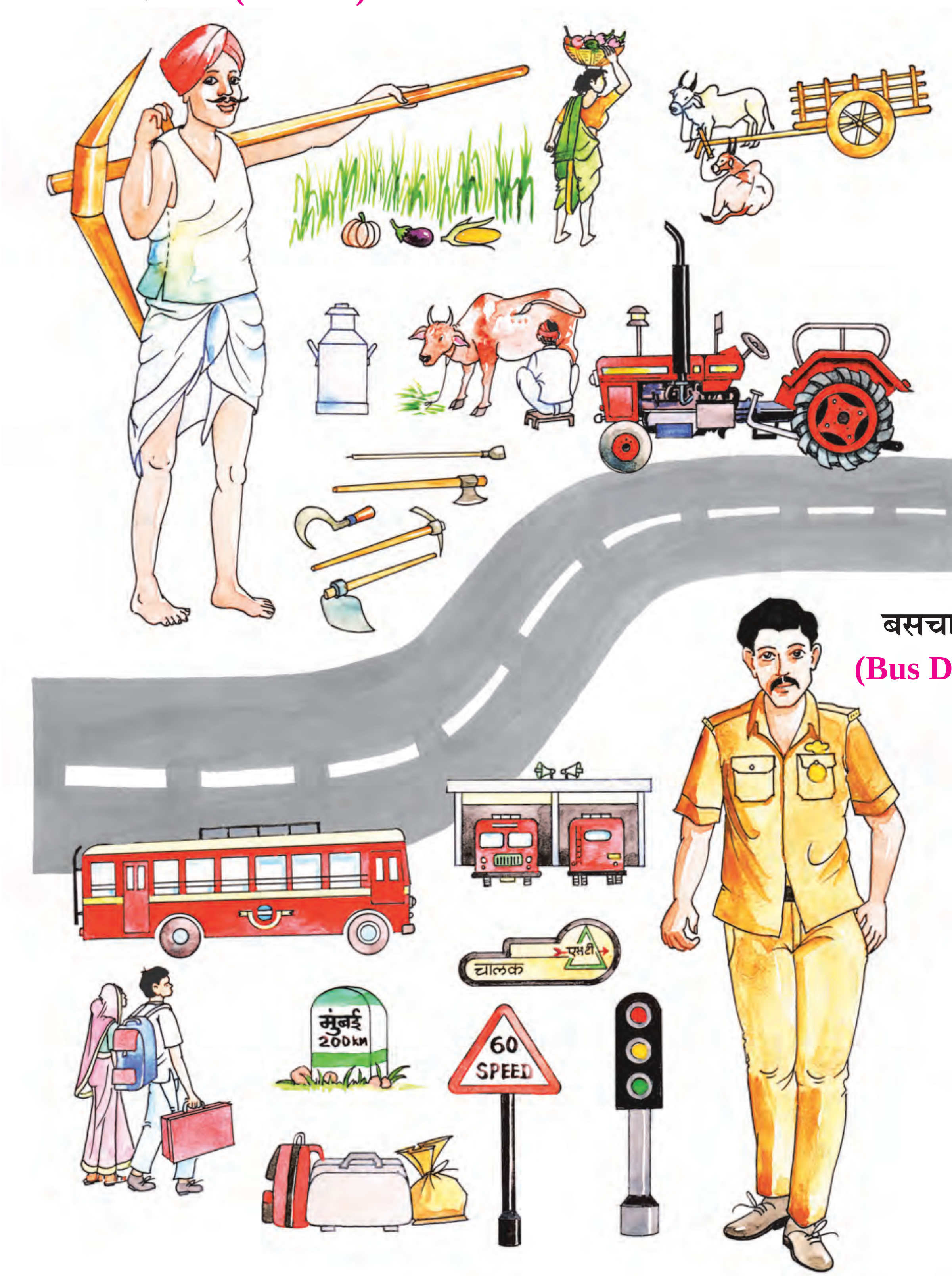

बसचालक
(Bus Driver)

चित्र गप्पा-आपले मदतनीस
(Picture Talk-Our Community Helpers)

पोस्टमन
(Postman)

फायरमन (Fireman)

चित्रबोध – शब्दशोध

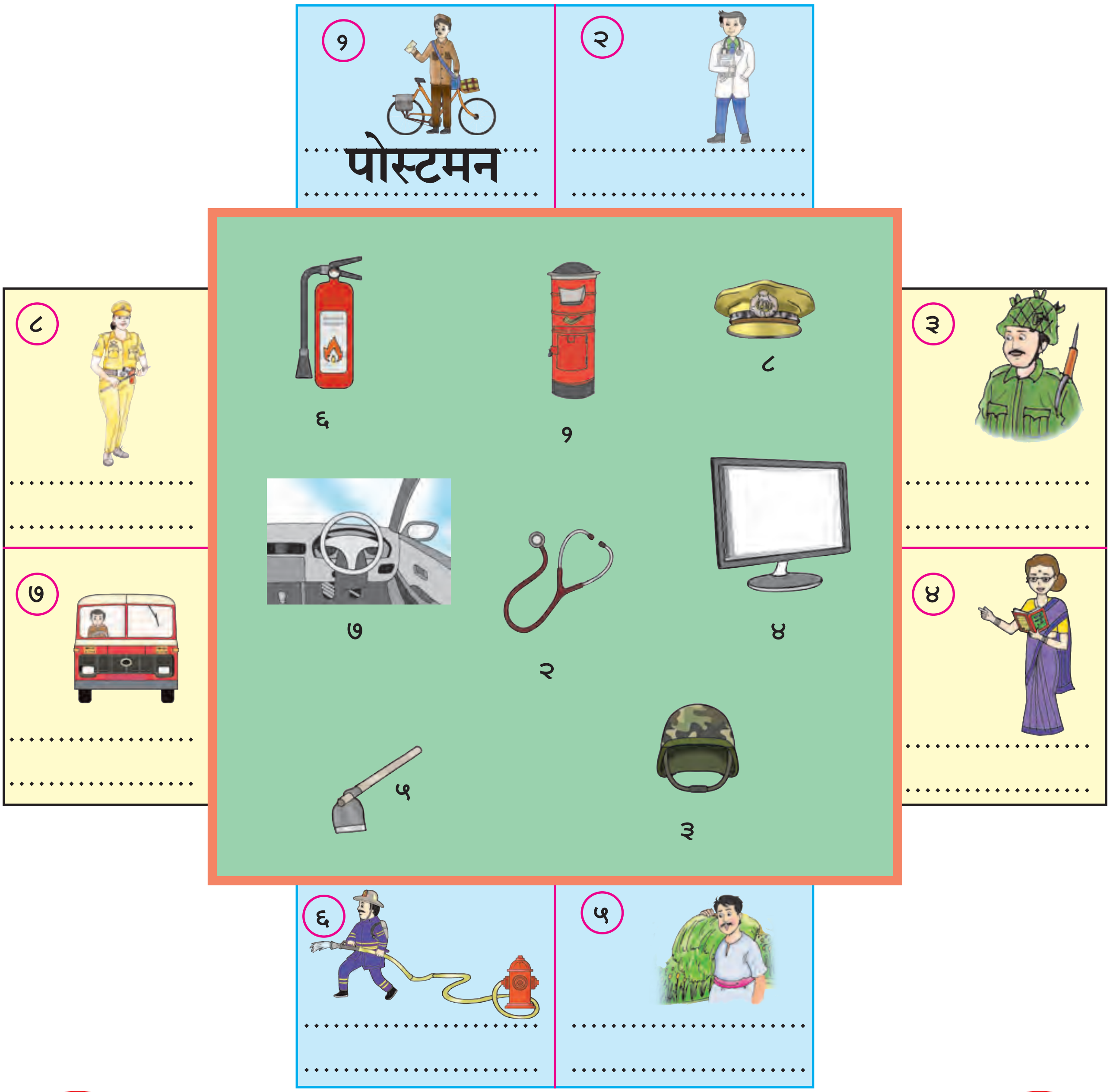

तुमच्या परिसरात कोणकोणते मदतनीस आहेत? (Who are the community helpers that you know in your surroundings?)

कोण आले मदतीला?

[शाळेच्या आवारात मुलामुलींचा घोळका... सगळ्यांचे लक्ष समोरच्या बाजूने आकाशात दिसणाऱ्या धुराच्या दिशेने... रुग्णवाहिका, अग्निशामक दलाची गाडी आवाज करत जाताना...]

अमित – अरे बापरे! समोर पाहा ना. किती मोठा धूर दिसत आहे.

रोहित – हो ना! अरे अमित, त्या बाजूला मेघनाच्या आजोबांचे शेत आहे.

शिक्षक – अरे मुलांनो! शांत राहा....शांत राहा. गोंगाट करू नका. शेतात काहीतरी घटना घडलेली दिसत आहे. [तेवढ्यात शाळेचे सेवक तेथे येतात.]

सेवक – सर, भाऊंच्या शेताच्या बाजूला असलेल्या गोठ्याला आग लागली आहे. त्यांच्या गाई-म्हशींना आगीची थोडीशी झळ लागली आहे.

शिक्षक – भाऊही शेतात होते का?

सेवक – होते ना....... भाऊंच्या शेतात काही मजूरही काम करत होते. ते मदतीला धावून गेले. त्यांनाही थोडे भाजले आहे.

सुमन – सर, आग कशामुळे लागली असेल?

शिक्षक – याबाबत पोलीस सर्व चौकशी करतील. तेव्हाच नेमके कारण कळू शकेल.

तनया – पण फायरब्रिगेडची गाडी, ॲम्ब्युलन्स कोणी बोलावली असेल?

सेवक – अगं तनया, भाऊंच्या मुलाने पटापट १००, १०१, १०८ या नंबरवर फोन लावले. फोन करताच अग्निशामक दलाची गाडी आली. त्या जवानांनी भराभर आग विझवली. डॉक्टर आले. त्यांनी भाऊंना व शेतमजुरांना तपासले. औषध दिले. काही मजुरांना थोडे भाजले होते. नर्सने त्यांना लावायला मलम दिले. बघ्यांची गर्दी खूप झाली तेवढ्यात पोलीसही आले. गाई-म्हशींवर उपचार करण्यासाठी डॉक्टरही आले.

शिक्षक – पण सर्वजण ठीक आहेत ना?

सेवक – सुदैवाने फारसं काही झालं नाही. वेळेवर सर्वांची मदत मिळाली.

शिक्षक – आपणही भाऊंना भेटायला जायला हवे. पाहिलंत ना मुलांनो, संकटाच्या वेळी कोण-कोण मदतीला धावून आले? सर्वांनी केलेल्या मदतीमुळेच फारसे नुकसान झाले नाही. म्हणूनच आपण या सर्वांचे आभार मानायला हवेत.

चला शिकूया.

- घटना, कृती आणि पात्र यांना एकसंघपणे पाहून त्यांचे समजपूर्वक वाचन करता येणे.

लांब-आखूड
(Long-Short)

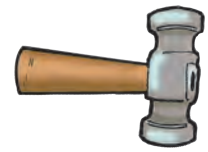

लांब ☐ आखूड ☐

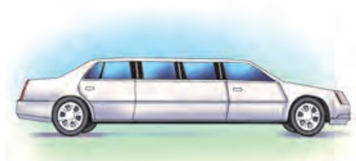 ☐

☐

☐

☐

डब्यांची संख्या मोज आणि ◯ मध्ये लिही.

(Count the number of coaches and write it in the '◯'.)

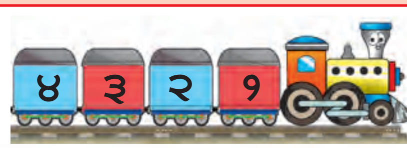

(४)

◯

◯

डब्यांची संख्या चढत्या क्रमाने लिही. (Write the number of coaches in ascending order.)

चढता क्रम (Ascending order) : ◯ , ◯ , ◯

चला शिकूया.

- निरीक्षणाने लांब-आखूड ओळखता येणे. हे शब्द व्यवहारात समजपूर्वक वापरता येणे.

सर्वांत लांब-सर्वांत आखूड
(Longest-Shortest)

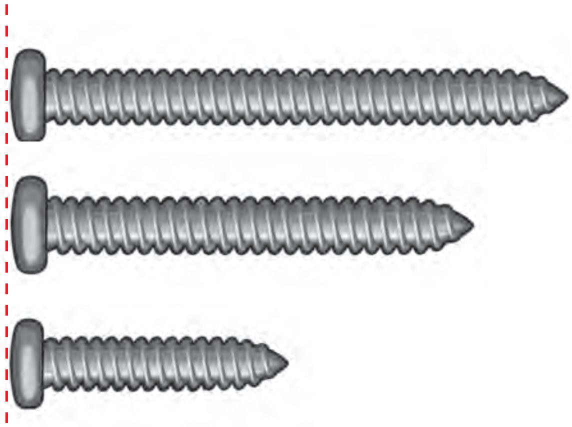

सर्वांत लांब (Longest)

सर्वांत आखूड (Shortest)

सर्वांत लांब वस्तूच्या चित्रासमोरील ◯ रंगव.
(Colour the ◯ opposite to the longest object.)

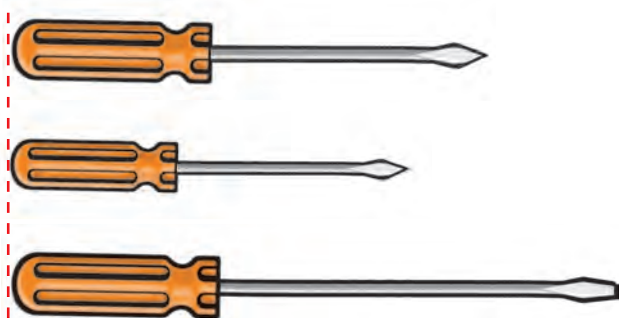

◯ ....

◯ ....

◯ ....

सर्वांत आखूड वस्तूच्या चित्रासमोरील ◯ रंगव.
(Colour the ◯ opposite to the shortest object.)

◯ ....

◯ ....

◯ ....

◯ ....

चला शिकूया.

- निरीक्षणाने सर्वांत लांब-सर्वांत आखूड ओळखता येणे व व्यवहारात हे शब्द समजपूर्वक वापरता येणे.

लांबी मोजूया.
(Let’s measure the length.)

दुचाकीच्या सीटची लांबी वितीने मोज व लिही. (Measure the length of the seat of the two wheeler, using your handspan and write it.)

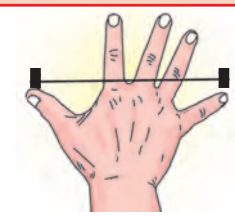

दुचाकीच्या सीटची लांबी = ☐ विती

परिसरातील दोन कुंड्यांमधील अंतर पावलाने मोज व लिही. (Measure the distance between two pots using footspan and write it.)

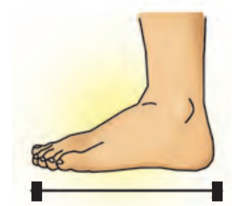

दोन कुंड्यांमधील अंतर = ☐ पावले

तुझ्या पेन्सिलने फळ्याची लांबी मोज व लिही. (Measure the length of the board with your pencil and write it.)

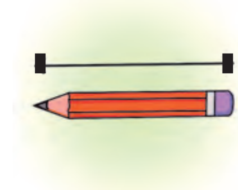

फळ्याची लांबी = ☐ पेन्सिली

चला शिकूया.

- अप्रमाणित एककाचा वापर करून लांबी मोजता येणे.

कागदी पंखा
(Paper Fan)

चला शिकूया.

- कागदाच्या घड्या घालण्याचे कौशल्य आत्मसात करणे.
- कागदाच्या घड्यांपासून विविध आकार तयार करणे.

Picture Reading
(चित्रवाचन)

**Deepa, Rohit and Seema were going to school. They were walking on the footpath. Seema said, ''Look at the 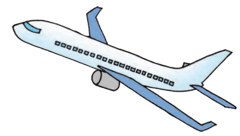 I wish to fly too.'' Deepa said, '' I wish to drive a . Rohit said, '' I wish to travel by a . Now they had to cross the road. They looked to their left. A , a and a were coming. So they stopped at the . An old woman was trying to cross the . Deepa said, '' Granny wait, we shall help you to cross the road.'' They saw the turned red for . All the vehicles stopped. Then they helped the to cross the road using . The old woman thanked them. They walked on the footpath and reached their **

.

Let's learn :
- To read picture stories.
- To understand the sequence of events.
- To enhance reading skills.

One-Many (एक-अनेक)

- **Listen and repeat.** (ऐक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

One (एक)		Many (अनेक)	
1	car	5	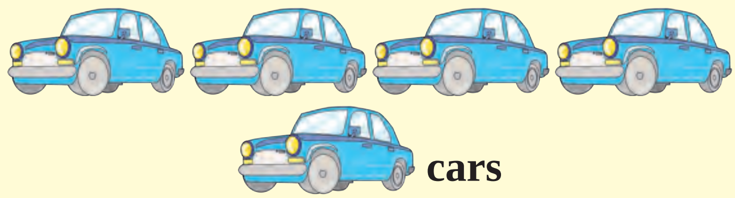 cars
1	train		trains
1	boat		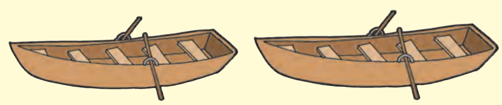 boats
1	bus		buses
1	bicycle		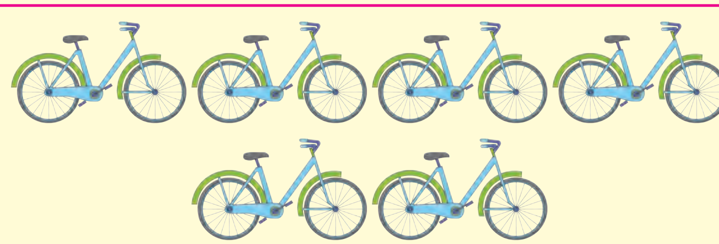 bicycles
1	rocket		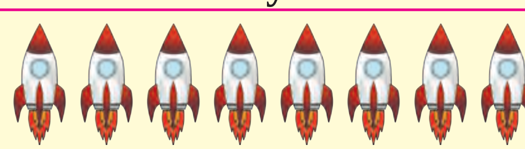 rockets

How many .....?

I have a car. I have a toy train.

I have five cars. I have three toy trains.

Let's learn :

- To understand one and many.
- To count and write.

माहिती घेऊया.
(Let's take the information.)

वरील चित्रातील वस्तू मोज. तेवढ्या चौकटी रंगव. (Count the objects given in the above picture. Colour the boxes as many as the numbers.)

	■	■	■	■								४

सर्वांत जास्त कोणत्या वस्तू आहेत? ....
(Which objects are the most?)

सर्वांत कमी कोणत्या वस्तू आहेत? ....
(Which objects are the least?)

चला शिकूया.

- चित्रातील माहिती गोळा करता येणे. त्याची नोंद करून अनुमान काढता येणे.

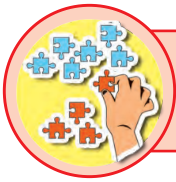

मोज व योग्य चौकट रंगव.

(Count and colour the appropriate box.)

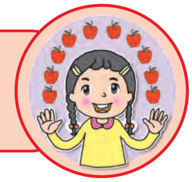

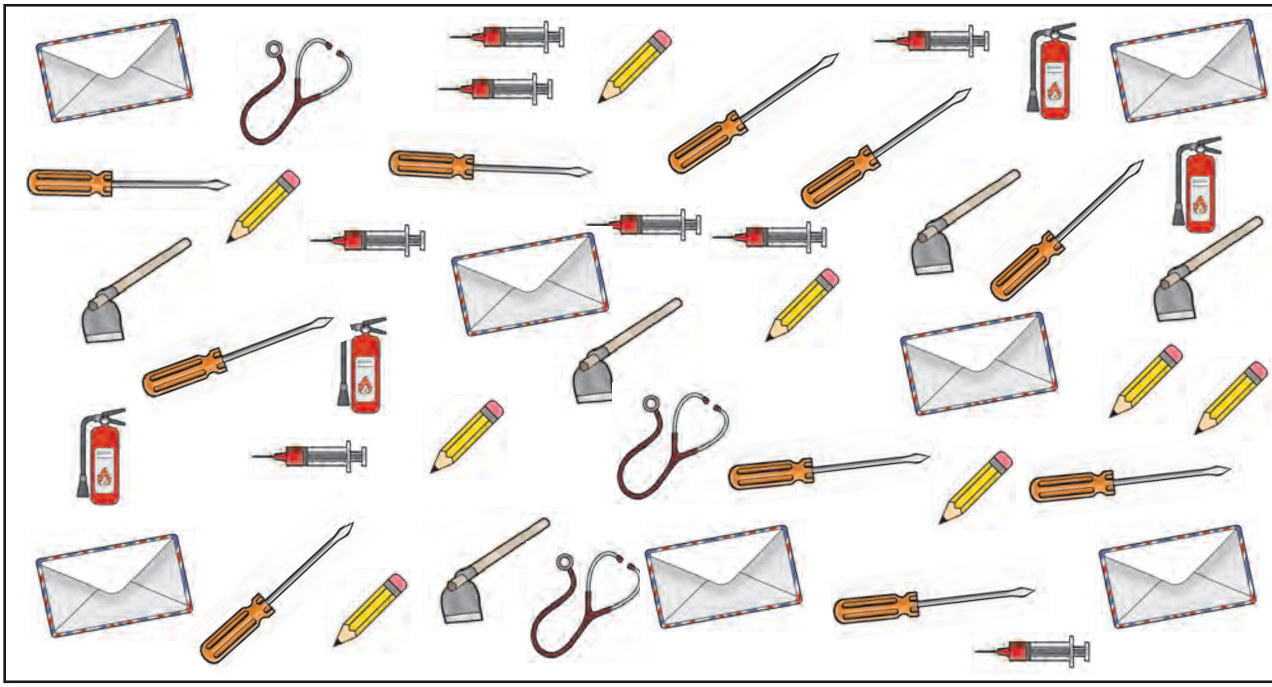

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
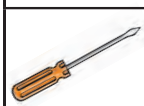										

सर्वांत कमी वस्तू ____ ; सर्वांत जास्त वस्तू ____ ; एकूण वस्तू ____

एक राखी सैनिकासाठी
(A *rakhi* for a soldier)

बाई वर्गात येताच मुलांना म्हणाल्या, ''यावर्षी आपण सीमेवरील सैनिकांसाठी राख्या बनवूया का?'' वर्गातील सर्व मुलेमुली एका सुरातच 'होऽऽ' म्हणाली.

तनिषा म्हणाली, ''बाई, तन्वी खूप छान राख्या बनवते.'' स्मिता म्हणाली, ''बाई, आपण याबरोबर शुभेच्छाकार्डही बनवूया का?'' रोहन म्हणाला, ''बाई, माझा मामाही सैनिक आहे. आईने त्याला कालच राखी पाठवली.'' बाईंनी सर्वांचे म्हणणे ऐकून घेतले.

बाईंनी सर्व मुलामुलींचे ५-५ चे गट केले. गटांमध्ये सर्वांना राखी तयार करण्यासाठी साहित्य दिले. बाईंनी तन्वीला पुढे बोलावले. राखी कशी तयार करायची हे सांगायला सांगितले. तन्वीने टेबलावरील साहित्य घेतले, कात्रीने विशिष्ट आकार कापत, त्यावर रंगीबेरंगी टिकल्या चिकटवत राखी तयार केली. हे पाहून सर्वांना नवनवीन कल्पना सुचू लागल्या.

सर्व मुलांनी आपापल्या कल्पनेप्रमाणे सुंदर राख्या बनवल्या. सोबत शुभेच्छाकार्डही तयार केली. बाईंनी सर्व मुलामुलींचे कौतुक केले. बाईंनी सर्वांना राख्या एकत्रित करण्यास सांगितले. एक मोठे पाकीट घेतले. त्यावर पत्ता टाकला. सर्व राख्या पाकिटात भरल्या. शाळेतील सेवकाला बोलावून पाकीट पोस्टात टाकण्यास सांगितले.

सर्वजण आपण केलेल्या राख्या सीमेवरील सैनिकांना पाठवणार या कल्पनेने आनंदून गेले होते.

जोडाक्षरयुक्त शब्द लिही.

राख्या

राखीचे चित्र रंगव.

(Colour the picture of a *rakhi*.)

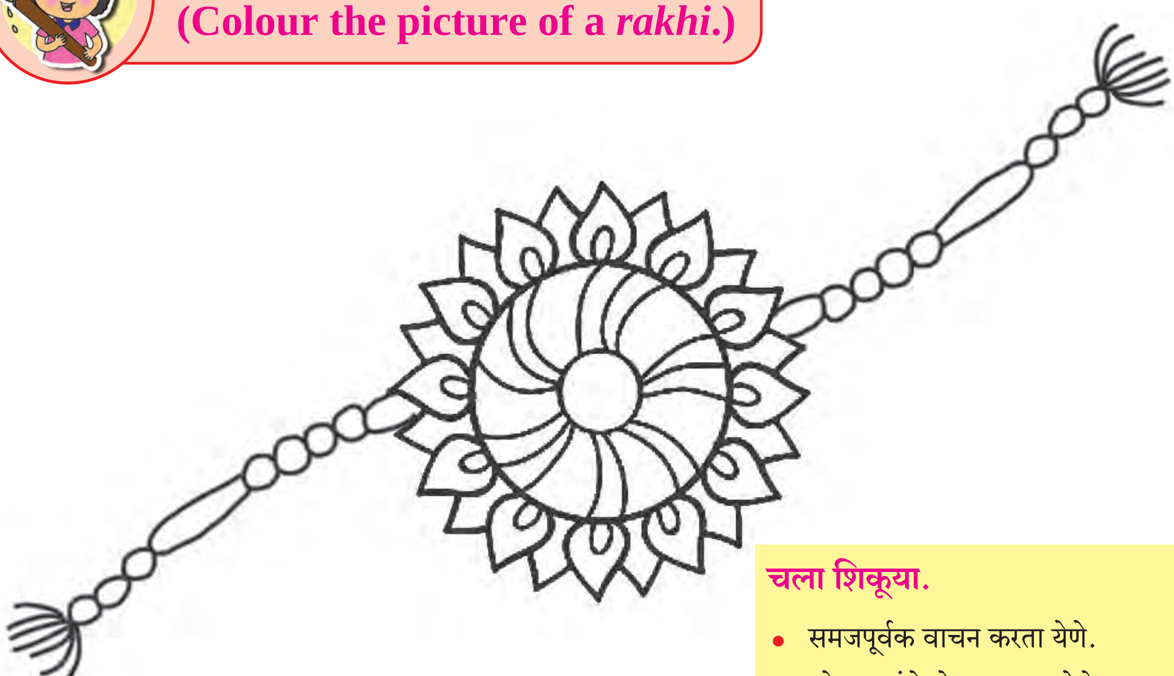

चला शिकूया.

- समजपूर्वक वाचन करता येणे.
- जोडशब्दांचे लेखन करता येणे.

विविध शरीरस्थिती
(Various Body Positions)

(१) पाठीवर झोपून (Lying on the back)

पाय वर
(Lifting legs upwards)

आरामात पहूडणे
(Lay down for relaxation)

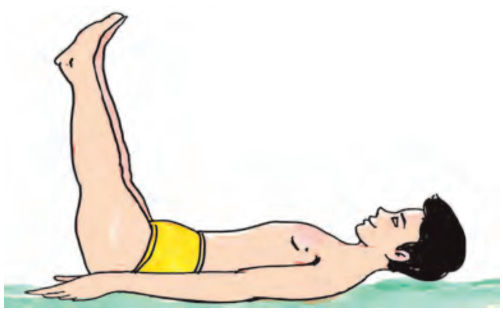

नांगरासारखे
(Like a plough)

(२) पोटावर झोपून (Lying on the stomach)

नागासारखे
(Like a Cobra)

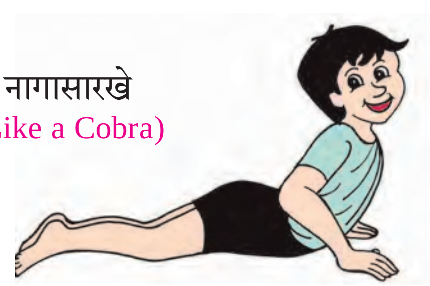

मगरीसारखे
(Like a crocodile)

पर्वतासारखे
(Like a mountain)

(३) उभे राहून (While standing)

झाडासारखे
(Like a tree)

योग्य शरीरस्थितीस ✓ व चुकीच्या शरीरस्थितीस ✗ करा.
(Put a ✓ along the correct posture and a ✗ along the wrong posture.

○

सरळ उभे राहणे.

○

वाकून उभे राहणे.

○

एका खांद्यावर दप्तर उचलणे.

○

दोन्ही खांद्यावर दप्तर उचलणे.

○

ताठ चालणे.

○

वाकून चालणे.

चला शिकूया.

- विविध शरीरस्थितीची ओळख होणे.

उंच-ठेंगणा
(Tall-Short)

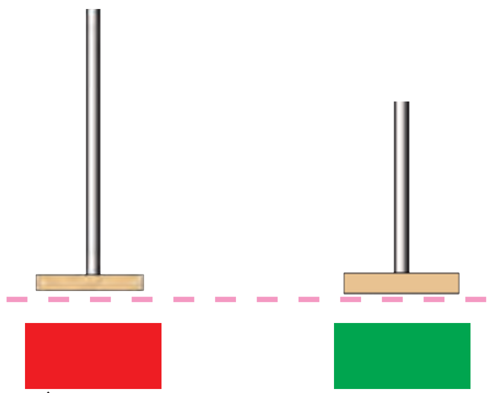

उंच (tall) ठेंगणा (short)

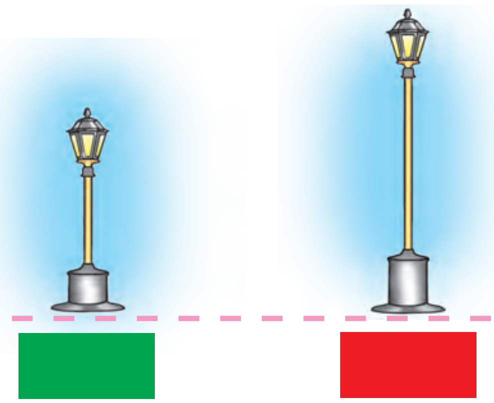

ठेंगणा (short) उंच (tall)

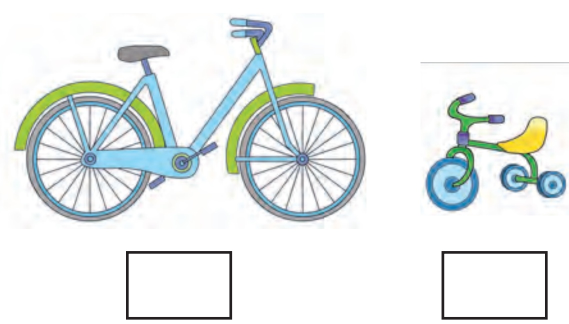

....

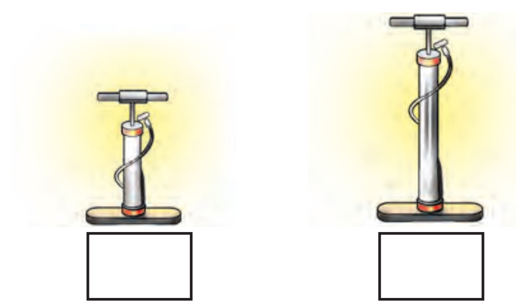

....

सर्वांत उंच वस्तूखालील चौकट गुलाबी रंगाने रंगव.
(Colour the box in pink below the tallest object.)

सर्वांत ठेंगणी वस्तूखालील चौकट निळ्या रंगाने रंगव.
(Colour the box in blue below the shortest object.)

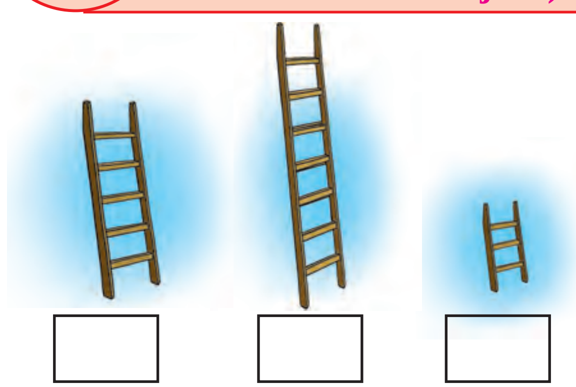

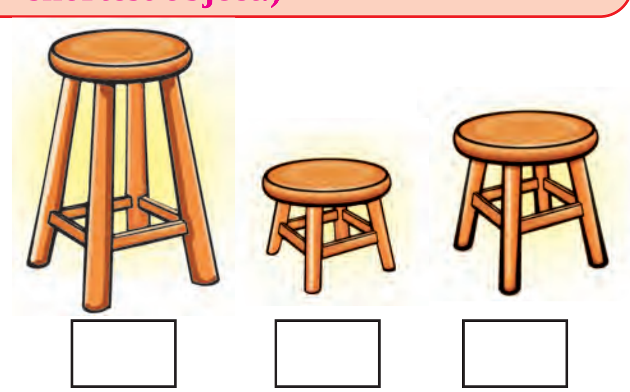

चला शिकूया.

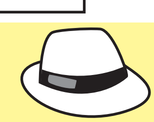

- निरीक्षणाने उंच-ठेंगणा ओळखता येणे व व्यवहारात हे शब्द समजपूर्वक वापरता येणे.

रुंद-अरुंद
(Broad-Narrow)

रुंद-अरुंद ओळख. **(Identify whether broad or narrow.)**

रुंद पूल **(broad bridge)**

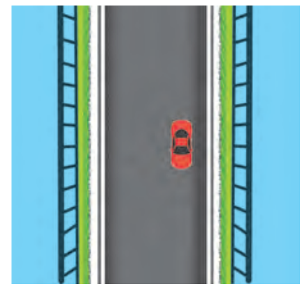

अरुंद पूल **(narrow bridge)**

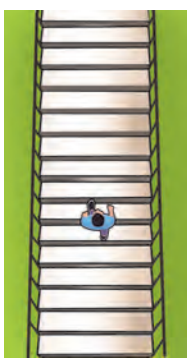

....

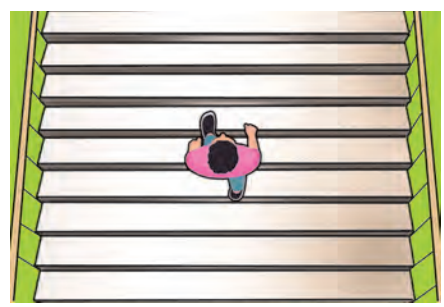

....

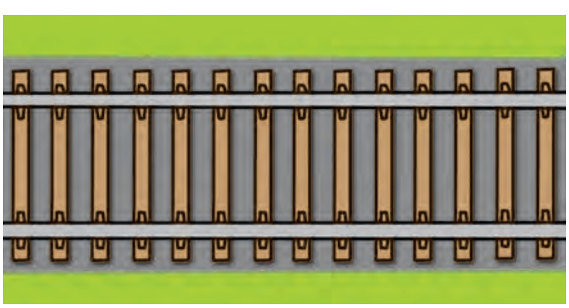

....

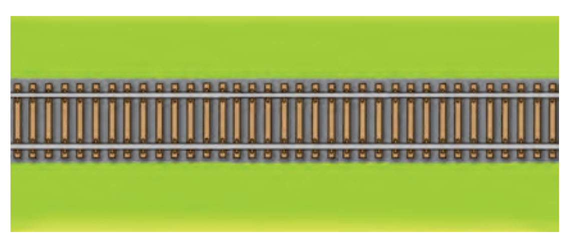

....

तुझ्या वहीत अरुंद रस्ता आणि रुंद रस्त्याचे चित्र काढ. (Draw a picture of a narrow road and a broad road in your notebook.)

चला शिकूया.

- निरीक्षणाने रुंद-अरुंद ओळखता येणे व व्यवहारात हे शब्द समजपूर्वक वापरता येणे.

जड-हलका
(Heavy-Light)

जड (heavy) | हलका (light)

हलका (light)

जड (heavy)

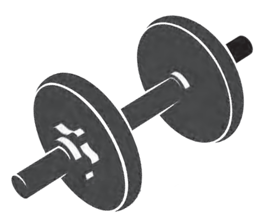

जड ☐ .... ☐ .... ☐ .... ☐

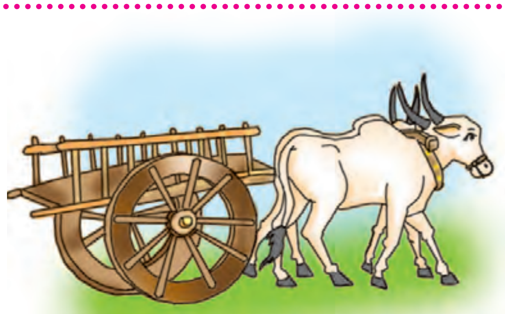

.... ☐ .... ☐

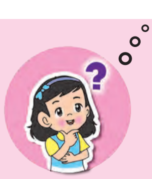

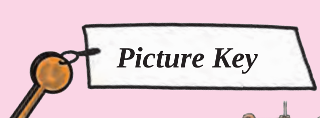

तराजू वापरून कमी वजन-जास्त वजन किंवा समान वजन ओळख.

चला शिकूया.

- निरीक्षणाने जड-हलका ओळखता येणे व व्यवहारात हे शब्द समजपूर्वक वापरता येणे.

डावा-उजवा
(Left-Right)

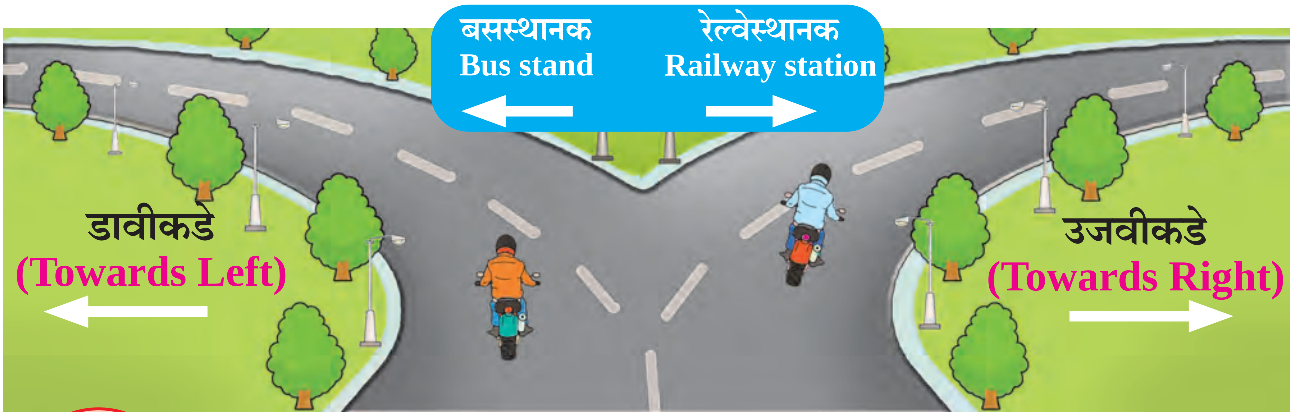

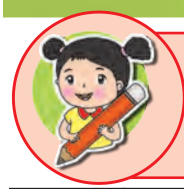

बाणाच्या दिशेनुसार जाणाऱ्या वाहनांना ◯ कर.
(Circle '◯' the vehicles going in the direction of an arrow.)

←				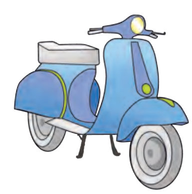
→	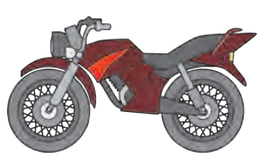		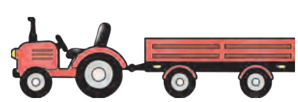	

तुझ्या वहीत गाडीचे चित्र काढ. गाडीच्या डावीकडे झाडाचे चित्र आणि उजवीकडे फुलदाणीचे चित्र काढ व रंगव.
(Draw a picture of a motor car/vehicle in your notebook. Draw a tree to the left and draw a flowerpot to the right of a motor car/vehicle and colour it.)

चला शिकूया.
- निरीक्षणाने डावा-उजवा ओळखता येणे व व्यवहारात हे शब्द समजपूर्वक वापरता येणे.

कमी वेळ-जास्त वेळ
(Less time-More time)

- पोस्ट ऑफिसला कमी वेळेत कोण पोहोचेल, अजय की रिया? व का ते सांग.

- कोणत्या वाहनाने प्रवास केल्यास कमी वेळ लागेल? त्याखालील चौकट रंगव.
- कोणत्या वाहनाने प्रवास केल्यास जास्त वेळ लागेल? त्याखालील चौकट रंगव.

- अजय ज्या ठिकाणी कमी वेळेत पोहोचेल त्याशेजारील चौकट रंगव.

चला शिकूया.

- कमी वेळ लागेल की जास्त वेळ हे ओळखता येणे व सकारण सांगता येणे.

घटनाक्रम
(Sequence of Events)

- **घटनांचा योग्य क्रम लाव. गोष्ट सांग.**

(Arrange the events in correct order and tell the story.)

१ सायली हेल्मेट घेऊन स्कूटरजवळ आली.	२ नंतर सायलीने हेल्मेट घातले.	३ सायली हेल्मेट घालून स्कूटरवर बसून निघाली.

☐ ....
....

☐ ....
....

☐ ....
....

☐ ....
....

☐ ....
....

☐ ....
....

चला शिकूया.

- चित्रांवरून घटनाक्रम ठरवता येणे.
- चित्रांवरून घटनेचे वर्णन करता येणे.

Let's talk. (चला बोलूया.)

Listen, speak and act. (ऐक, बोल आणि अभिनय कर.)

Teacher, teacher
what do you do?

I teach reading
and writing, too.

Doctor, doctor
what do you do?

I help patients
with cold and flu.

Farmer, farmer
what do you do?

I grow crops for
you.

Soldier, soldier
what do you do?

I fight with enemies
and protect you.

Policeman, policeman
what do you do?

I help people
and keep you
safe.

Students, students
what do you do?

I read and write
....

When you grow up,
what do you want to
be?

I want to be ...
....

Look, listen and say.
(पाहा, ऐका आणि म्हणा.)

what	**when**	**which**	**do**	**will**	**you**

Let's learn :

- To ask questions and respond accordingly.

Look, trace and write. (पाहा, गिरव आणि लिही.)

farmer

soldier

teacher

doctor

policewoman

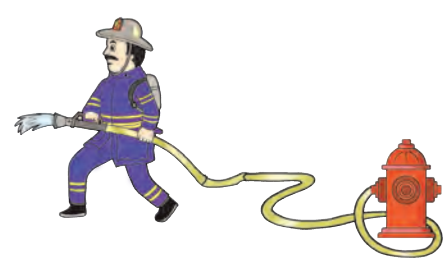

fireman

postman

Let's learn :

- To trace and write the words related to our community helpers.

Riddle - Tell who am I ? (कोडे – सांगा मी कोण?)

1. I teach the students in the school. Who am I ? teacher	(४) औषधे मी देतो, पांढरा कोट घालतो. आरोग्याची काळजी घेतो, सांगा बरे मी कोण? डॉक्टर
2. I sweep and keep our city clean. Who am I ?	(५) चोरांना पकडतो, सुरक्षा मी करतो, कायद्याचे पालन करण्यास सांगतो, सांगा बरे मी कोण?
3. I grow crops for all. Who am I ?	(६) सीमेवर लढतो, देशाचे रक्षण करतो, सांगा बरे मी कोण?

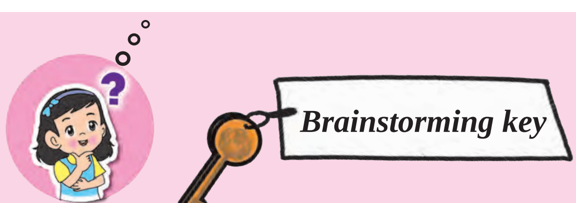

What would you like to be when you grow up ?

आमची काळजी घ्यायची बरं का!
(Take care of ourselves !)

रस्ता क्रॉस करायचा हं, घाबरायचं नाही
हात मुळी एकमेकांचा सोडायचाच नाही!
वाहनांना म्हणायच थांबा की हो जरा!
लहान मुलं चाललीयेत ना! दाखवू नका तोरा!
ब्रेक लावा हळू, थोडं आमच्यासाठी थांबा
तुमच्यासारख्या नाहीत आमच्या लांब लांब ढांगा!
बघा बरं आला किनई रस्ता क्रॉस करता!
आमची काळजी घ्यायची बरं का जोरात जाताजाता!

– संगीता बर्वे

चला शिकूया.

- साभिनय व तालासुरात गीतगायन करता येणे.
- वाहतुकीचे नियम समजणे.

उपयोगी फोन नंबर
(Useful phone numbers)

पोलीस 100
(Police)

अग्निशामक केंद्र 101
(Fire station)

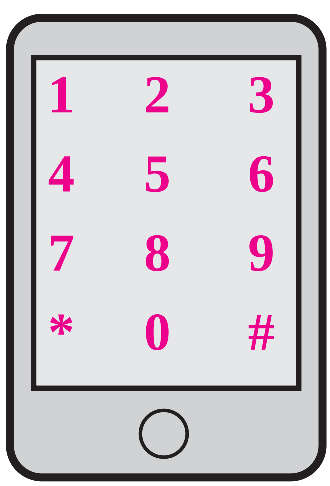

रुग्णवाहिका 108
(Ambulance)

चाईल्ड हेल्पलाईन 1098
(Child helpline)

चला शिकूया.

- महत्त्वाचे संपर्क क्रमांक सांगता येणे.

Small and Capital Letters
(लहान व मोठी अक्षरे)

b	c	p	t	a
B	C	P	T	A

d	f	m	n	e
D	F	M	N	E

l	h	r	s	o
L	H	R	S	O

g	j	k	q	i	u
G	J	K	Q	I	U

v	w	x	y	z
V	W	X	Y	Z

Look, listen and repeat. (पाहा, ऐक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

A a 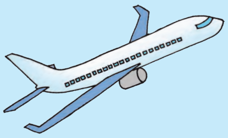	B b	C c	D d	E e
F f	G g	H h	I i	J j
K k	L l	M m 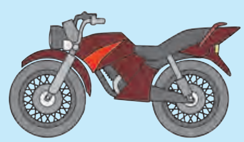	N n	O o
P p	Q q	R r	S s	T t
U u	V v	W w	X x	Y y
Z z				

Let's learn :

- To identify letters of the alphabet and their sounds correctly.
- To name English words for familiar objects and pictures.

Match the small and capital letters with appropriate picture.
(लहान व मोठी अक्षरे यांची योग्य त्या चित्राशी जोडी लाव.)

a d e m f l o s

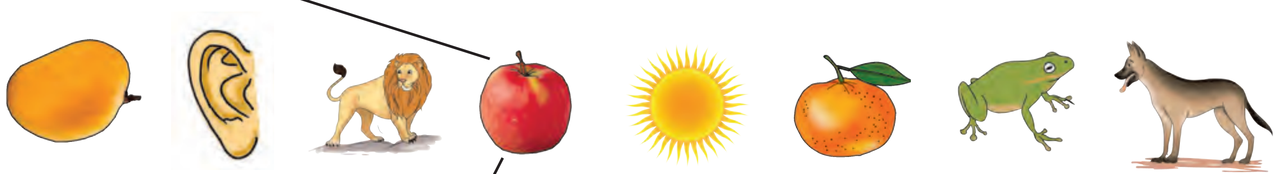

E M A F S O D L

Find the correct capital letter for the small letter.
(लहान अक्षरासाठी योग्य ते मोठे अक्षर शोध.)

b	T	B	H	R
t	T	C	H	P
m	R	B	M	A
q	P	N	Q	R
p	R	B	H	P
h	N	B	H	M
r	D	N	H	R
g	S	G	O	E
n	B	L	N	A

Trace the capital and small letters.
(मोठी व लहान अक्षरे गिरव.)

Aa Bb Cc Dd Ee Ff

Gg Hh Ii Jj Kk Ll

Mm Nn Oo Pp Qq Rr

Ss Tt Uu Vv Ww Xx

Yy Zz

Match the capital and small letters.
(मोठी व लहान अक्षरे यांच्या जोड्या लाव.)

P	**b**
B	**p**
X	**e**
D	**x**
E	**d**

Lets learn :
- To differentiate between small and capital letters.

Listen, repeat and read.
(ऐक, माझ्यापाठोपाठ म्हण आणि वाच.)

I → am → a → teacher. / fireman. / police officer.

I am a fireman.

I am a teacher.

I am a police officer.

Look → at → my → fire engine. / fire helmet. / fire station.

Look → at → my → police car. / police hat. / badge.

आपल्या परिसराची ओळख
(Introduction of our surroundings)

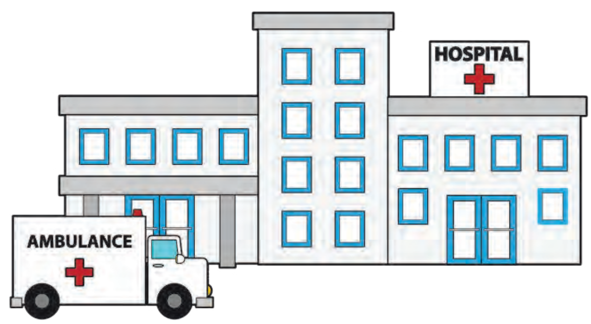

चला शिकूया.

- परिसरातील भाजीबाजार, बँक, दवाखाना, दुकाने इत्यादींची माहिती होणे.

कार्यजगत
(World of Work)

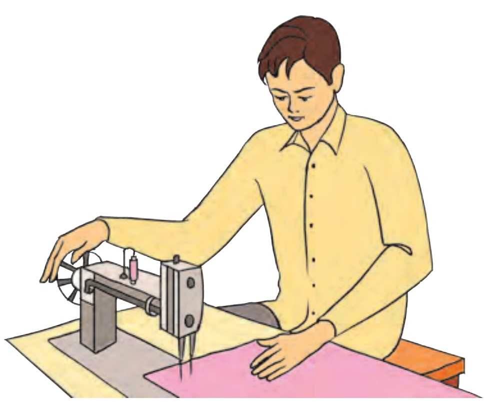

परिसरातील तुला माहीत असणाऱ्या लहान लहान उद्योगांची नावे सांग.

चला शिकूया.

- परिसरातील विविध लहान लहान उद्योगांची माहिती घेणे.

नैसर्गिक घडामोडी
(Natural Phenomena)

चित्र पाहा आणि ओळखा.
(Look at the picture and identify.)

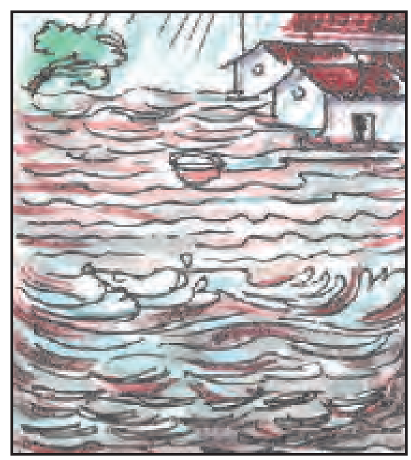

चला शिकूया.

- नैसर्गिक घडामोडींची माहिती होणे.

सप्ताहाचे सात वार
(Seven Days of the Week)

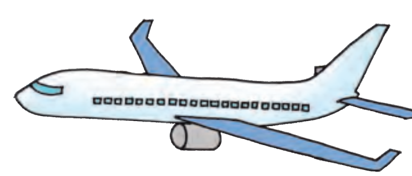

सप्ताहाचे सात वार
बोगद्यातून गाडी आरपार

आज आहे सोमवार
चला होऊ सायकलस्वार

सोमवार नंतर मंगळवार
मोटारीची चाके चार

मंगळवार नंतर बुधवार
ट्रकवर सामान भारंभार

बुधवार नंतर गुरुवार
स्कूटरवर लागे वारा गार

गुरुवार नंतर शुक्रवार
नीट कर रस्ता पार

शुक्रवार नंतर शनिवार
विमानाचा वेग फार

शनिवार नंतर रविवार
होडीची सफर मजेदार

असे आहेत सात वार
पुन्हा फिरती चक्राकार

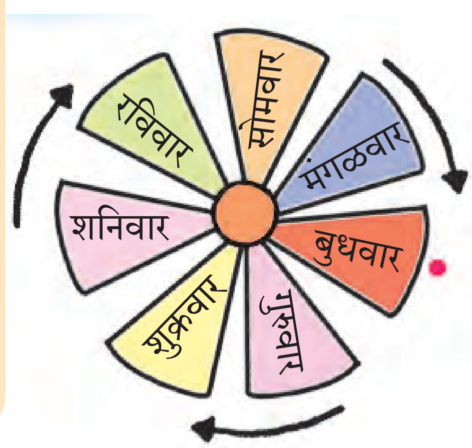

माझे वेळापत्रक (My Weekly Plan)

रविवार (Sunday)

सोमवार (Monday)

मंगळवार (Tuesday)

बुधवार (Wednesday)

गुरुवार (Thursday)

शुक्रवार (Friday)

शनिवार (Saturday)

सायकल चालवणे	रविवार	अभिनय करणे	....
क्रिकेट खेळणे	....	रोप लावणे	....

काल–आज–उद्या (Yesterday-Today-Tomorrow)

काल होता	
आज आहे	मंगळवार.
उद्या येणार	

Yesterday was	
Today is	Tuesday.
Tomorrow will be	

आधीचा वार ....
The day before today was.......

आज आहे रविवार.
Today is Sunday.

नंतरचा वार ....
The day after today will be .....

Commonality Key

क्रमागत येणारी मागची–पुढची संख्या लिही.

३०	३१	३२		४०			९९	

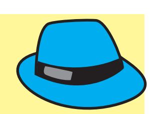

चला शिकूया.

- सप्ताहाच्या वारांचे आकलन होणे.
- वेळापत्रक वाचता येणे.
- काल–आज–उद्या ही संकल्पना समजणे.

रस्त्यावरील सुरक्षितता
(Road Safety)

खालील चित्रे पाहून सोबतच्या चौकटीत ✓ किंवा ✗ यापैकी योग्य चिन्ह दे.

✓

फुटपाथवरून चालणे.
(Walking on the footpath.)

लाल दिवा लागल्यावर रस्ता ओलांडणे.
(Crossing the road while the signal is red.)

✗

रस्त्यावर कचरा टाकणे.
(Throwing rubbish on the road.)

हे करा
Do's ✓

हे करू नका
Don'ts ✗

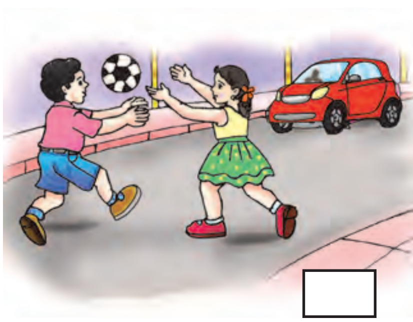

रस्त्यावर खेळणे.
(Playing on the road.)

रस्ता ओलांडताना डावीकडे उजवीकडे पाहणे.
(Looking to the left and right while crossing the road.)

रस्ता ओलांडताना झेब्रा क्रॉसिंगचा वापर करणे.
(Using the zebra crossing while crossing the road.)

Brainstorming key

रहदारीच्या ठिकाणी एक छोटे पिल्लू रस्त्यावर जाताना दिसले तर तुम्ही काय कराल?

चला शिकूया.

- रहदारीचे नियम समजून घेणे.
- रहदारीच्या नियमांचे पालन करणे.

वाहनांमधील सुरक्षितता
(Vehicles Safety)

धावती लोकल पकडू नये.
(Don’t board a train when it is on the move.)

बसमध्ये रांगेने चढावे.
(Stand in a queue while boarding a bus.)

गाडीत सीटबेल्टचा वापर करावा.
(Use the seat belt while driving a car.)

Do’s ✓

Don’ts ✗

बसमध्ये बसून बाहेर डोकावणे.
(Peep out/put your head out of the window when travelling by a bus.)

धावत्या वाहनातून उतरणे.
(Get out of a vehicle when it is in motion.)

स्कूटर चालवताना हेल्मेटचा वापर करावा.
(Use a helmet while riding a scooter.)

चला शिकूया.

- वाहनांमधील सुरक्षितता समजून घेणे.

आपले नवे मित्र
(Our New Friends)

चला शिकूया.

- माहिती तंत्रज्ञानाच्या साधनांची ओळख होणे.

ध्वनींची ओळख
(Introduction of sounds)

खालील वाहनांचे आवाज ऐक व त्याप्रमाणे आवाज काढ.

चला शिकूया.

- विविध वाहनांच्या ध्वनींची ओळख
- ध्वनींतील फरक ओळखता येणे.
- वाहनांचा आवाज काढता येणे.

अक्षरे व चिन्हे जोड. शब्द तयार कर.

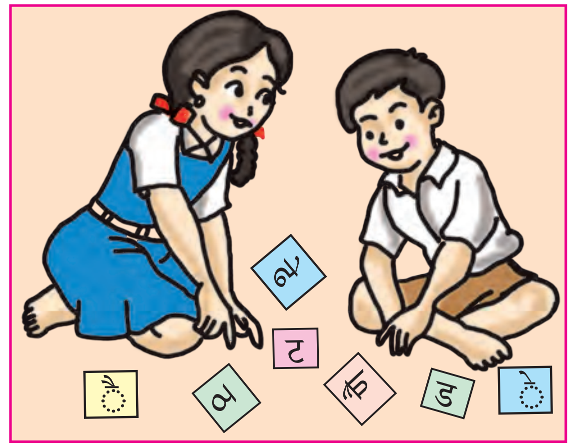

मराठी वर्णमालेतील स्वरांमध्ये 'ऊ' नंतर 'ऋ' व 'लृ' या स्वरांचा समावेश केला आहे.

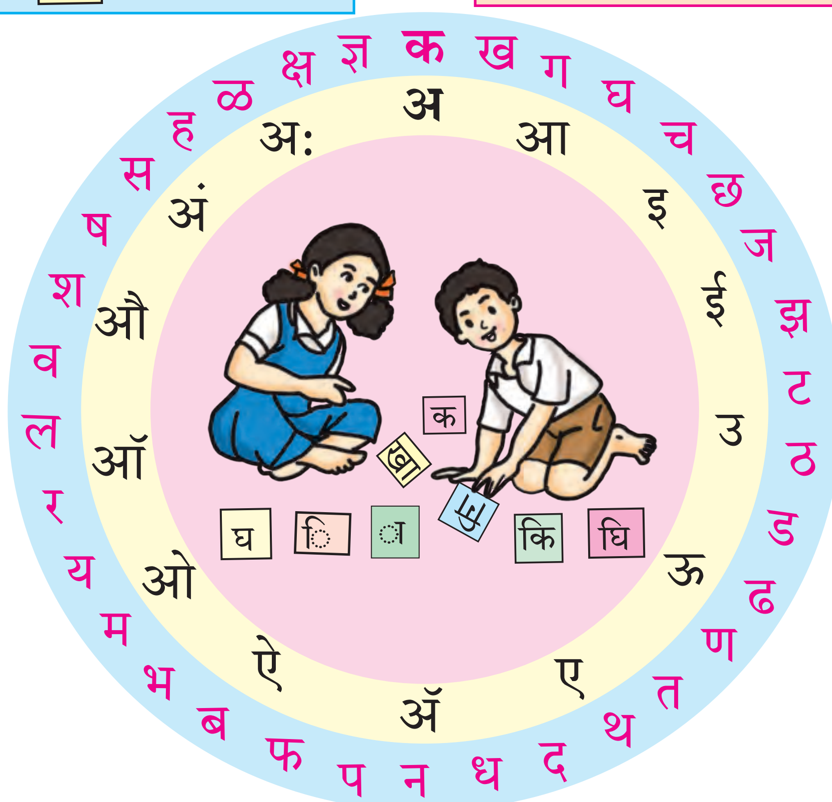

मराठी वर्णमालेतील व्यंजनांमध्ये 'घ' नंतर 'ङ', 'झ' नंतर 'ञ' या व्यंजनांचा समावेश केला आहे.

माझे पान
(My Page)

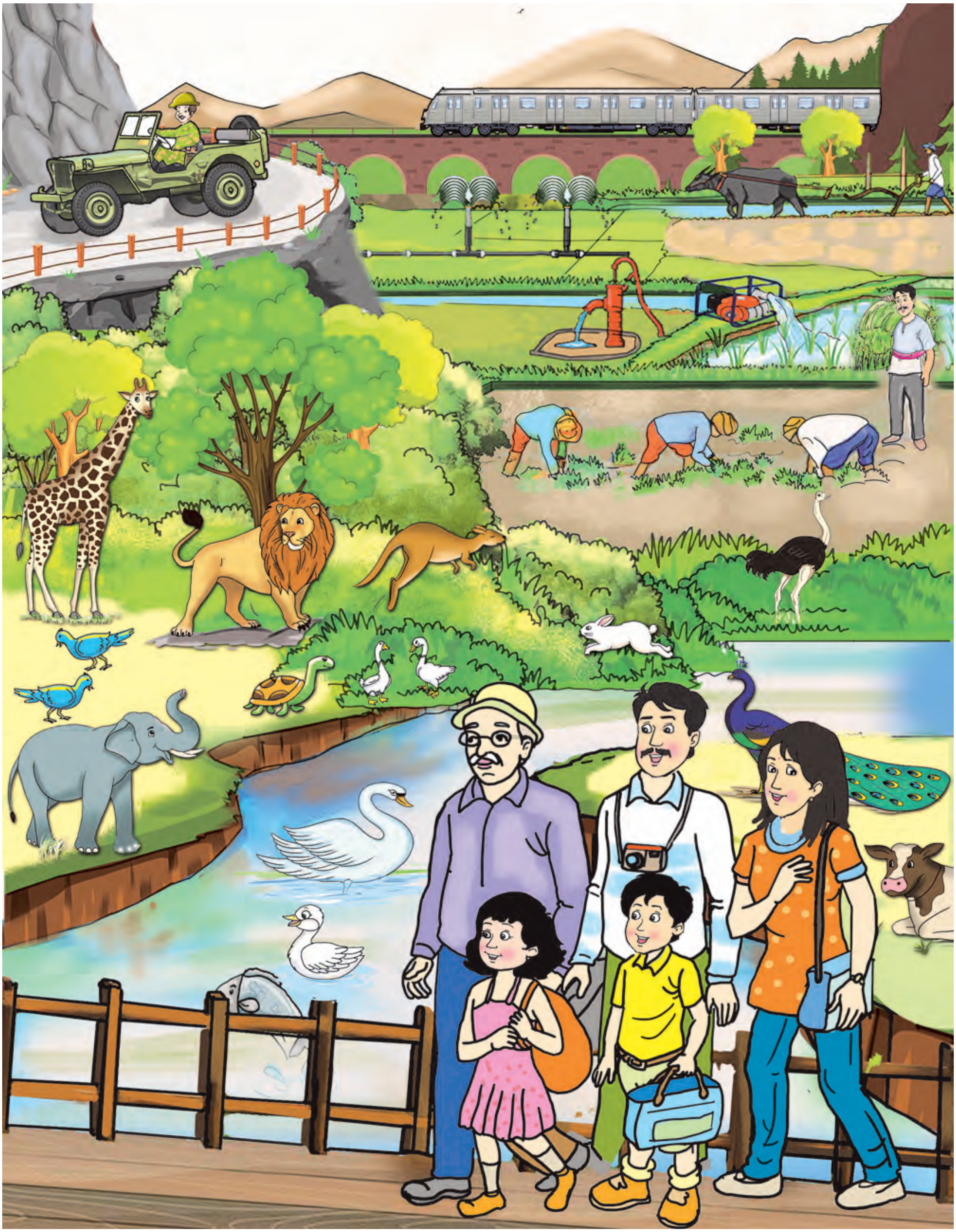

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व
अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.

एकात्मिक व द्विभाषिक बालभारती इयत्ता पहिली भाग–४ (मराठी माध्यम)

समग्र शिक्षा

(विनामूल्य वितरणासाठी)